

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA ZABRZE
W 2021 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Marzec 2022

---

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	17
3	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	35
4	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	40
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	44
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	47
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	80
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	90

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych
na terenie miasta Zabrze 2021 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Gliwicach (dalej: PIS) realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego oraz produktów kosmetycznych. W związku z nadal występującym stanem epidemii pracownicy sekcji Higieny Żywnienia, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) dodatkowo wykonywali działania związane z zabezpieczeniem epidemiologicznym oraz edukacją z zakresu higieny, zapobiegania chorobom, w tym przede wszystkim zapobieganiu zakażeniom wirusem SARS-CoV-02.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja HŻŻiPU w 2021 roku sprawowała nadzór nad **4903** obiektami żywnościowo-żywnościowymi, zakładami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, produktami kosmetycznymi, w tym **1538** usytuowanymi na terenie miasta Zabrze.

Tabela nr 1. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze w 2021 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	68	56	12	5	900
2	Zakłady żywienia zbiorowego	431	245	15	24	5850
	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1039	320	18	31	6350
RAZEM		1538	621	45	60	13100

W 2021 r. na terenie miasta Zabrze przeprowadzono **621** kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano **63** decyzji administracyjnych, w tym **45** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **6** o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz **12** przedłużających termin wykonania nakazów. Osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **60** mandatami na łączną kwotę **13100 zł**.

Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **126** decyzji zatwierdzających zakłady do prowadzenia działalności w ustalonym zakresie.

Nadzorowane w 2021 roku zakłady poddawane były ocenie stanu sanitarnego na podstawie ujednoliconych obowiązujących w całym kraju arkuszy oceny zakładu produkcji/ obrotu żywnością/ żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniający min. prawidłowość procedur GHP, GMP, HACCP i ich realizację.

W 2021 roku oceniono 242 zakłady na terenie miasta Zabrze z czego:

- 40 zakładów uzyskało ryzyko niskie,
- 182 zakładów uzyskało ryzyko średnie,
- 20 zakładów uzyskało ryzyko wysokie.

Ustalone ryzyko w zakładzie wpływa na częstotliwość kontroli.

Za niezgodny z wymaganiami sanitarnymi uznano 1 obiekt (ciastkarnię), co stanowi 0,41% poddanych ocenie obiektów. W zakładzie niezgodnym stwierdzono:

- zagrzybione ściany i sufity, zbędny i nieużywany sprzęt przechowywany w przypadkowych miejscach pomieszczeń produkcyjnych, niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne,
- brak zachowanej segregacji surowców używanych do produkcji i wyrobów gotowych,
- brak higieny osobistej personelu,
- mrożone ciasta kremowe bez przeprowadzonych badań przechowalniczych i bez opracowanych procedur ujętych w systemie HACCP i GMP,
- znakowanie gotowego produktu bez odpowiedniej informacji dla klienta -błędnie wykazano alergeny.

Na stwierdzone nieprawidłowości techniczne została wydana decyzja administracyjna represyjna oraz nałożono mandat karny za uchybienia sanitarne w wysokości 300 zł.

W 2021 r. zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS na 2021 rok” Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna (dalej: PSSE) w Gliwicach miała zaplanowanych do pobrania **502 próbk**ki.

Ogółem pobrano **591 próbek**, z czego na terenie miasta Zabrze -pobrano **293** próbki żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (w 2020 roku pobrano 215 próbek, kwestionowana 1).

Próbki zostały pobrane i zbadane w ramach urzędowej kontroli w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 125 próbek,
- ocena organoleptyczna – 28 próbek,
- azotany – 2 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- metanol, cyjanowodór – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 17 próbek,
- mikotoksyny – 8 próbek,
- WWA – 9 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci – 2 próbki,
- zawartość substancji dodatkowych – 13 próbek,
- alkaloidy tropanowe – 3 próbki,
- antybiotykooporność – 8 próbek,
- napromienianie promieniowaniem jonizującym – 4 próbki,
- furan – 3 próbki,
- gluten – 1 próbka,
- GMO – 3 próbki,
- histamina – 19 próbek,
- pozostałości pestycydów – 2 próbki,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 37 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 3 próbki.

Spośród ww. próbek w 2022 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 127 próbek środków spożywczych oraz 3 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

W przypadku 1 próbki znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami.

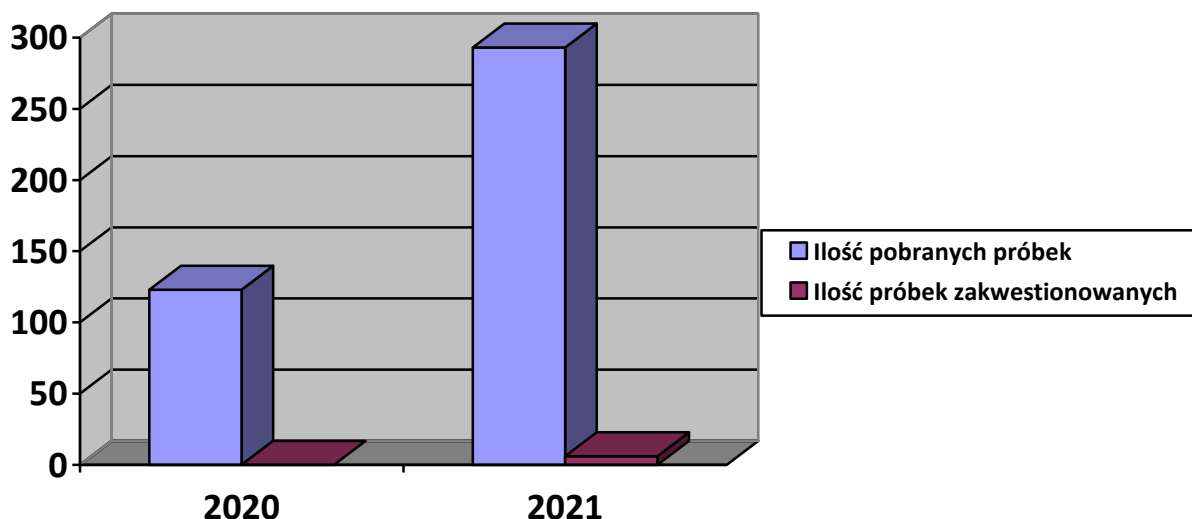
W związku z czym przesłano informację do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego do wykorzystania zgodnie z właściwością miejscową.

W 2021 r. zdyskwalifikowaniu uległo **6 próbek** spośród 292 pobranych na terenie Zabrza.

Przyczynami dyskwalifikacji były :

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne,
- wysoka zawartość glutenu w środku spożywczym oferowanym do sprzedaży jako produkt bezglutenowy.

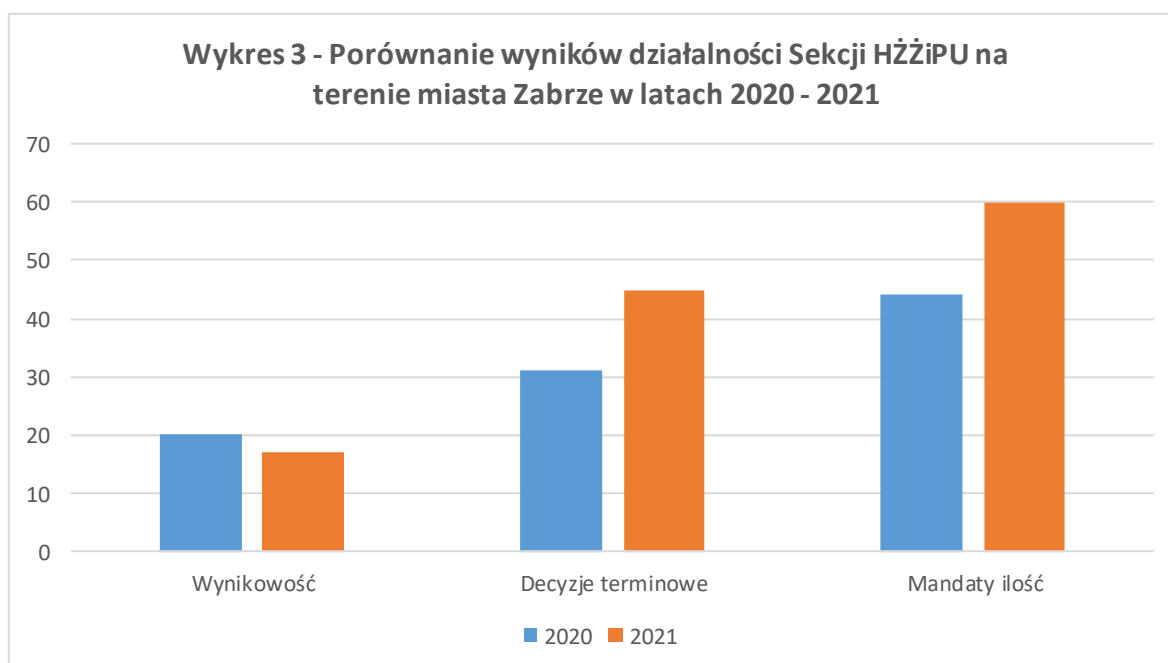
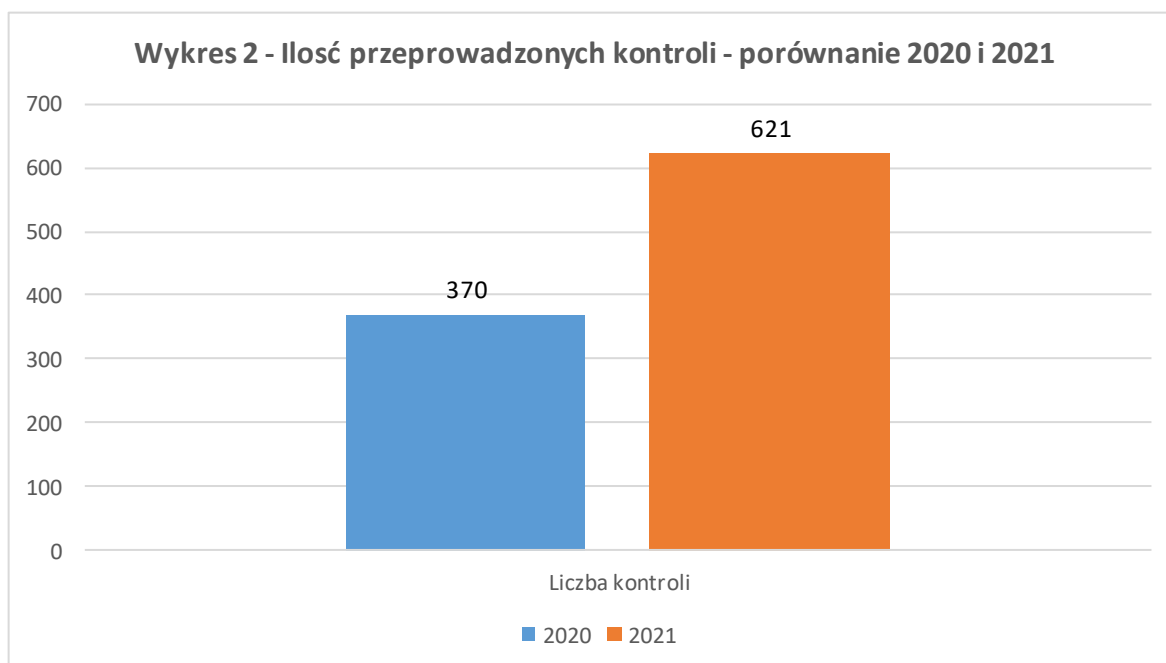
Wykres 1 - Porównanie ilości pobranych próbek i kwestionowanych

Porównując ilość pobranych próbek w latach 2020 i 2021 z ilością zakwestionowanych prób stwierdza się większy % kwestionowanych prób o 2,04%, co świadczy o konieczności kontynuowania pobierania próbek w 2022 roku w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

Tabela Nr 2. Zestawienie działań kontrolnych w latach 2020 -2021.

Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Ilość		Suma	
							2020	2021	2020	2021
Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	56	68	33	56	3	12	3	5	800	900
Zakłady żywienia zbiorowego	436	431	129	245	15	15	17	24	4900	5850
Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1003	1039	208	320	13	18	24	31	5450	6350
RAZEM	1495	1538	370	621	31	45	44	60	11150	13100

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach należy stwierdzić, że wynikowość kontroli na terenie miasta Zabrze uległa zmniejszeniu, w 2020 roku wynosiła 20% natomiast w 2021 r. 17 %, co świadczy o nieznacznej poprawie stanu sanitarno- technicznego.

Statystycznie w roku 2020 co 8 kontrola skutkowała nałożeniem mandatu karnego, w 2021 roku co 10 kontrola była zakończona mandatem.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury oraz ich realizacji i weryfikacji w zakresie GHP i GMP oraz HACCP,
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje System RASFF, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**” i zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń oraz niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

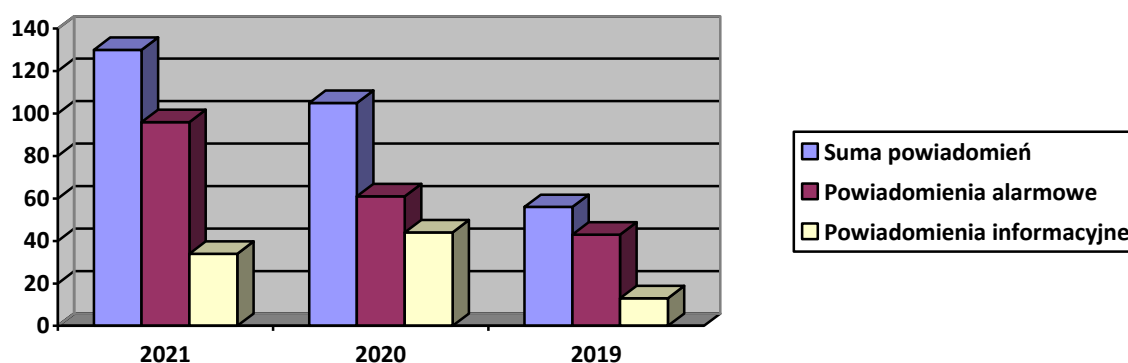
W ramach systemu RASFF w 2021 r. ogółem otrzymano **130** powiadomień (w **2020 r. było 105**, a w **2019 r. było 56**), w tym **96** alarmowych i **34** informacyjnych. Dotyczyły one w **109** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **21** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **63** dotyczyło produktów pochodzenia

krajowego, **23** z Unii Europejskiej i **44** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2021 r. przeprowadzono łącznie **12** kontroli interwencyjnych oraz **346** działań kontrolnych innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

Tabela nr 3. Ilość powiadomień systemu RASFF w ostatnich 3 latach z podziałem na kategorie powiadomień.

	Suma powiadomień	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
Rok 2021 r.	130	96	34
Rok 2020 r.	105	61	44
Rok 2019 r.	56	43	13

Wykres 4 - Ilość powiadomień systemu RASFF w latach 2019 -2021

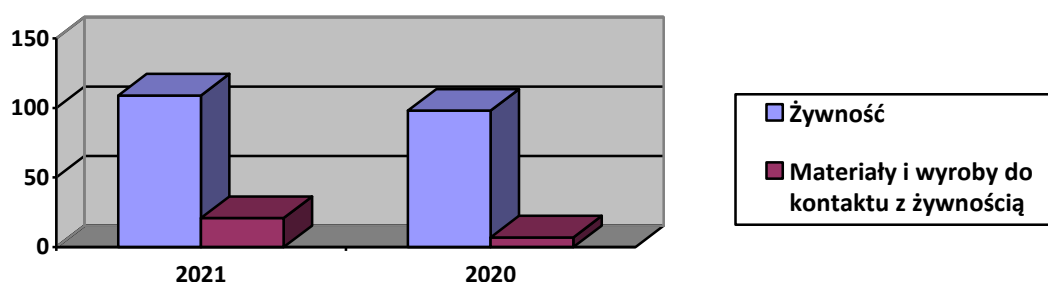

W roku 2021 z **98** powiadomień RASFF dotyczących żywności, **14** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a **84** pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE w Gliwicach. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Tabela nr 4. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF w 2021 r	130	109	21
Ilość powiadomień RASFF w 2020 r	105	98	7

Wykres 5 - Powiadomienia systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów.

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Zabrze zlokalizowanych było **68** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **56** kontrole sanitarne nałożono **5** mandatów karnych na kwotę **900 zł** oraz wydano 12 decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakładach wytwórczych w 2021 r. pobrano ogółem **14 próbek**, w tym 5 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 6 próbek sanitarnych w kierunku obecności szkodników zbożowo-mącznych., 1 próbkę w kierunku GMO oraz 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w kierunku migracji bisfenolu A.

Żadnej próbki spośród ww. nie zakwestionowano.

Największą grupę zakładów wytwórczych stanowią głównie piekarnie i ciastkarnie. W 2021 roku w rejestrze PSSE w Gliwicach na terenie miasta Zabrze figurowało **20** zakładów piekarniczych, **9** ciastkarni.

W zakładach piekarniczych od 2008 r. prowadzona jest Akcja „Mklik Próchniczek”, która ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne:

- obecność żywych szkodników zbożowo mącznych w wytrzępkach, zmiotkach oraz widoczne oprzędy na ścianach
- niedokładnie przeprowadzane zabiegi dezynsekcyjne koszyczków,
- brak bieżących zapisów z kontrolowania zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami
- niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe,
- brudny, niedokładnie myty sprzęt produkcyjny,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych,
- zdewastowany drobny sprzęt pomocniczy,
- zniszczone wózki do transportu wewnętrznego,
- większość właścicieli rozpoczęła wdrażanie systemu HACCP, jednakże ich dokumentacja nadal jest niekompletna i wymaga poprawy,

W związku z powyższym skontrolowano 13 piekarni, w których przeprowadzono ogółem **20** kontroli, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 500 zł, wydano **8** decyzji administracyjnych represyjnych (w tym **2** decyzje na przeprowadzenie skutecznych zabiegów DDD sprzętów i pomieszczeń w zakładzie) oraz na poprawę stanu technicznego. W 4 zakładach piekarniczych w 2021 r. pobrano do badań laboratoryjnych 6 próbek sanitarnych, tj. zmiotki i wytrzępki w kierunku obecności szkodników zbożowo-mącznych. Żadnej spośród 6 pobranych próbek nie zdyskwalifikowano. Akcja nadal będzie kontynuowana w 2022 roku.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych

Na terenie Zabrze zlokalizowane są **1039** zakłady obrotu żywnością w których, przeprowadzono **320** kontroli, nałożono **31** mandatów karnych na kwotę **6350 zł** oraz wydano **18** decyzji

administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli, **6** decyzji o nieprzydatności środka spożywczego do żywienia ludzi.

Do danej grupy zakładów należą centra handlowe „**PLATAN**” oraz **M1**, magazyny hurtowe m.in. **MAKRO**, supermarkety sieci typu: **LIDL, CARREFOUR, AUCHAN, KAUFLAND, BIEDRONKA, POLOMARKET, NETTO, ALDI, DINO, Stokrotka**.

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **278 próbek**, które zbadano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 120 próbek,
- ocena organoleptyczna – 28 próbek,
- azotany – 2 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- metanol, cyjanowodór – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 17 próbek,
- mikotoksyny – 8 próbek,
- WWA – 9 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci – 2 próbki,
- zawartość substancji dodatkowych – 13 próbek,
- alkaloidy tropanowe – 3 próbki,
- antybiotykooporność – 8 próbek,
- napromienianie promieniowaniem jonizującym – 4 próbki,
- furan – 3 próbki,
- gluten – 1 próbka,
- GMO – 2 próbki,
- histamina – 19 próbek,
- pozostałości pestycydów – 2 próbki,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 31 próbek.

Ponadto pobrano **1** próbkę materiału i wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością w kierunku oceny organoleptycznej.

W 2021 r. zdyskwalifikowaniu uległo 6 próbek spośród 278 pobranych w miejscach obrotu żywnością na terenie Zabrze. Przyczynami dyskwalifikacji były zanieczyszczenia mikrobiologiczne

oraz wysoka zawartość glutenu w środku spożywczym oferowanym do sprzedaży jako produkt bezglutenowy.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- brak higieny personelu przy sprzedaży żywności niepakowanej,
  - sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych,
- brak bieżącej czystości i porządku, 0
- brak zapisów dotyczących dokumentacji systemu HACCP,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- żywność nieopakowana niezabezpieczona od strony klienta ,
- przechowywanie żywności bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany, sufity w pomieszczeniach zakładu,
- ubytki w podłodze, powierzchnia trudna do utrzymania w czystości,
- napoje przechowywane bezpośrednio na posadce,
- wody przy dostawie towaru, przetrzymywane w temp. otoczenia na zew., narażone na działanie promieni słonecznych w nawiasie.

W dzielnicach miasta tj. Zaborze, Rokitnica, Zabrze Centrum oraz Helenka zlokalizowane są **4** place targowe, na których usytuowanych jest 40 kiosków spożywczych, w tym **10** kiosków sprzedaży mięsa i jego przetworów - wszystkie podłączone są do sieci wodociągowej i energetycznej. Zakłady obrotu podlegają bieżącemu nadzorowi w ramach urzędowej kontroli żywności.

W 2021 roku przeprowadzono **6** kontroli sanitarnych w kioskach w tym 2 tematyczne w związku ze wzmożeniem nadzoru nad grzybami i przetworami grzybowymi znajdującymi się w obrocie. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest **431** zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2021 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **245** kontroli sanitarnych w trakcie których nałożono **24** mandaty karne na kwotę **5850 zł** oraz wydano **15** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie zarządzeń. Ponadto wydano

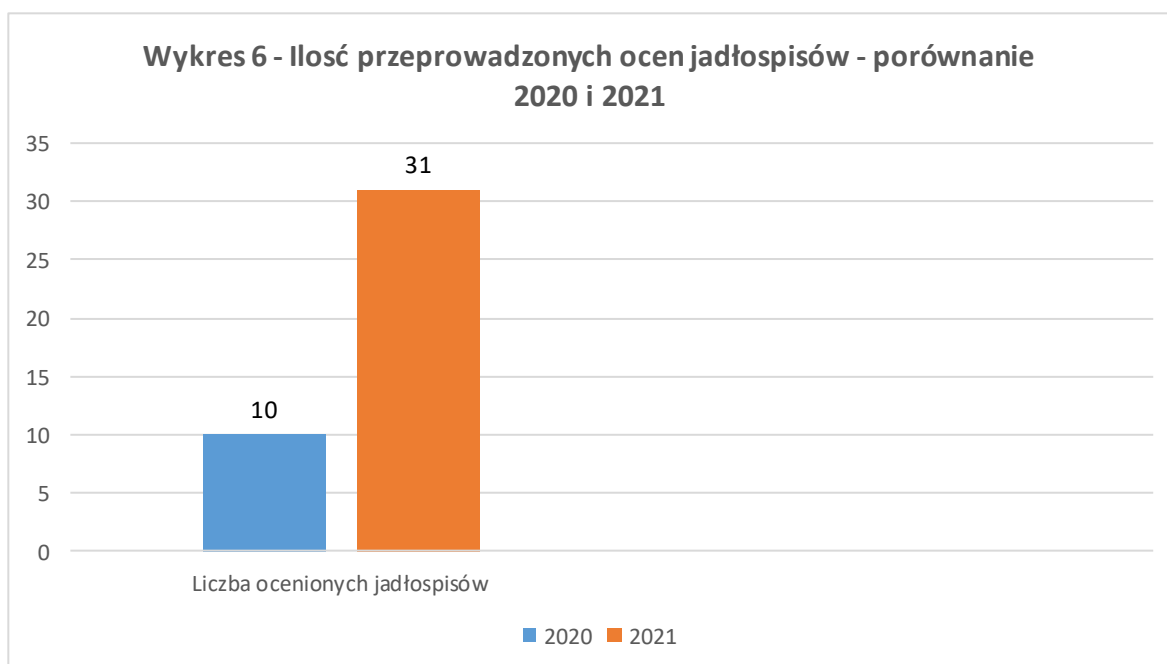
9 decyzji przedłużających termin wykonania zrzędzeń dotyczących poprawy stanu technicznego stołówek w przedszkolach i szkole.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości :

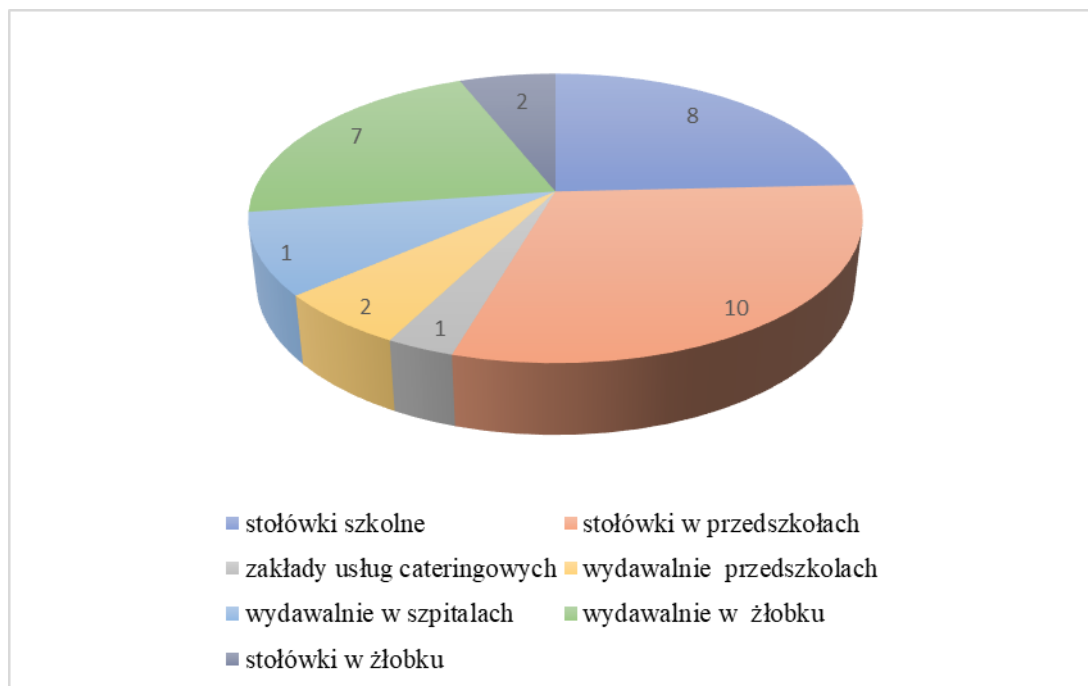
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, zamrażalniczych,
- rozszerzenie zakresu prowadzenia działalności niezgodnie z wydaną decyzją zatwierdzenia,
- brak higieny personelu przy przygotowaniu posiłków,
- brak bieżącej czystości w zakładach,
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- gotowe potrawy niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- przeterminowane środki spożywcze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany i sufity
- zdemontowane umywalki, zlewy.

Ocena sposobu żywienia

W 2021 roku na terenie miasta Zabrze przeprowadzono łącznie **31** ocen jadłospisów w **20** placówkach oświatowych, **9** żłobkach, **1** szpitalu, **1** zakładzie usług cateringowych, spośród których **14** jadłospisów oceniono negatywnie (w 2020 r.. oceniono 10 jadłospisów, z czego 3 były negatywne).

Wykres 7 - Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie miasta Zabrze z podziałem na grupy.

W placówkach oświatowych na terenie miasta Zabrze posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Zgodnie z załącznikiem nr 2 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

W **10** jadłospisach posiłki zapewniły dzieciom przebywającym w placówkach oświatowych wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej. W pozostałych **10** ocenach jadłospisy stanowiły naruszenie ww. rozporządzenia i wykazały nieprawidłowości dotyczące:

- zbyt dużej ilości soli,
- zbyt małej ilości wapnia
- przekroczenie dopuszczalnej ilości cukru w napojach
- brak porcji ryby 1 x w tygodniu
- brak 2 porcji mleka lub produktów mlecznych
- brak wystarczającej ilości warzyw i owoców

W 2021 r. w ramach kontynuowanej akcji „Żywienie dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych” dokonano oceny ilościowej i jakościowej jadłospisów.

W ramach bieżących kontroli przeprowadzono **9** ocen jadłospisów dekadowych w **2** stołówkach i **7** wydawalniach posiłków. Pośród wszystkich ocen w **3** wydawalniach w żłobku stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich 3 jadłospisach nie zrealizowano normy pod względem zawartości wapnia. Posiłki średnio zawierały 308,7 mg wapnia. Zrealizowano tylko 82% normy zlecanej dla dzieci w wieku 1-3 lat. Ponadto w 1 jadłospisie stwierdzono zbyt dużą ilość soli (średnio 4,04 g soli na dzień).

Do wyżej wymienionych zakładów w pismach pouczających zobowiązano osoby odpowiedzialne za żywienie do wyeliminowania błędów.

Zgodnie z realizowanym „Programem oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej w latach 2019 - 2021 r.” w 2021 r. pobrano do oceny **1** jadłospis z wydawalni w szpitalu. W jadłospisie nie wykazano nieprawidłowości. Uwzględniono odpowiednią ilość warzyw. Spełniono zalecenia pod względem wartości energetycznej. W posiłkach podano odpowiednią ilość białka, tłuszczu i węglowodanów. W dekadzie prawidłowo zbilansowano energię pochodzącą z białek, tłuszczu i węglowodanów.

W ramach bieżącego nadzoru pobrano **1** jadłospis z zakładu usług cateringowych produkujących posiłki na terenie miasta Zabrze. Analiza obejmowała posiłki obiadowe dostarczane dla grupy dzieci 3-6 lat. Analiza w zakresie badanych parametrów kaloryczności, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów nie wykazała błędów. Średnia wartość kaloryczna posiłku obiadowego wyniosła 472 kcal. Posiłki obiadowe zapewniły (30-35%) wyżywienia zgodnie z normami dla poddanej analizie grupy dzieci 3-6 lat. Jadłospis był prawidłowo zbilansowany.

W 2021 r. przeprowadzono trzy razy więcej ocen jadłospisów (31) w stosunku do poprzedniego 2020 r (10), ale stwierdzono też większy odsetek 45% jadłospisów w których wykazano błędy w stosunku do 2020 r. (40%).

Interwencje

W Sekcji Higieny Żywności i Żywienia w 2021 r. ogółem zgłoszono **204 interwencje:**

- 7 nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu,
- 3 przekazano innym służbom kontrolnym tj. Policji, Inspekcji Weterynaryjnej.

Z 194 rozpatrzonych interwencji **65** dotyczyło obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze czego:

- 26 uznano za potwierdzone,
- 39 za niepotwierdzone.

(w 2020 roku było 60 z czego potwierdzonych 25).

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2021 r. dotyczyły głównie:

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- brudne wózki i koszyki dla klientów,
- obecność owadów i gryzoni w obiekcie.

W ramach interwencji przeprowadzono ogółem 203 kontrole (w tym 65 na terenie miasta Zabrze) nałożono 73 mandaty karne na kwotę 16200 zł (w tym na terenie miasta Zabrze 26 mandatów na kwotę 6500 zł).

Ogółem w ramach kontroli interwencyjnych wydano 16 decyzji administracyjnych w tym 7 decyzji o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi oraz 2 decyzje przerwania działalności.

Wykres 8 - Porównanie ilości potwierdzonych interwencji w latach 2021 i 2022

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że ilość interwencji potwierdzonych w stosunku do roku 2020 zmniejszyła się o 2%.

Wnioski

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowych, jak wykazuje wynikowość (ilość nałożonych mandatów i decyzji w stosunku do ilości kontroli) uległ poprawie w stosunku do 2020 r. Powyższy fakt znajduje również odzwierciedlenie w ilości interwencji uznanych za uzasadnione w porównaniu z latami poprzednimi.

W zakresie bezpieczeństwa żywności w 2021 r. stwierdzono wyższy odsetek próbek kwestionowanych w stosunku do roku ubiegłego, co potwierdza fakt ilości otrzymywanych powiadomień sytemu RASFF, w 2020 r.. otrzymano 105, natomiast w roku 2021 r. .- 130.

Stwierdzono również większy odsetek tj. 45% jadalospisów ocenionych negatywnie w porównaniu do 2020 r. (było 40%).

Analiza chorób zakaźnych dla miasta Zabrze za rok 2021

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Zabrze za rok 2021 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56. Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku 2021 kontynuowała działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

W związku z wprowadzeniem od 20.03.2020 r. stanu epidemii PPIS poza działaniami statutowymi otrzymał nowe zadania, uprawnienia i obowiązki ukierunkowane na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie wirusa SARS-CoV-2. W 2021 r. pracownicy byli głównie zaangażowani w działania epidemiczne związane z walką z wirusem SARS-CoV-2. Podejmowano działania edukacyjne, promocyjne, przeciwepidemiczne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na nadzorowanym terenie. Priorytetem działań było dbanie o dobro społeczeństwa, by zapewnić szeroko rozumiane bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców. Przy zwalczaniu epidemii aktywnie współpracowano z wieloma instytucjami m.in. Urzędami Miasta i Starostwem Powiatowym, Państwową Inspekcją Weterynaryjną, Komendami Policji, Ośrodkami Pomocy Społecznej i Samorządami Terytorialnymi.

Do codziennych obowiązków pracowników doszło wiele nowych związanych z ograniczeniami rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Podejmowano następujące działania;

- przeprowadzano wywiady epidemiologiczny i kontrole w zakresie bezpieczeństwa przeciwepidemicznego związane z przestrzeganiem określonych ograniczeń zakazów i nakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii
- udzielano licznych informacji/przekazywanie wytycznych
- współorganizowano badania przesiewowe.

Pracownicy PSSE w Gliwicach przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi koronawirusem i nakładali obowiązki kwarantanny na osoby z ich otoczenia celem ograniczenia emisji wirusa. Podejmowane działania polegały głównie na przeprowadzeniu wywiadu i objęciu nadzorem epidemiologicznym chorego na COVID-19, osób ze styczności oraz współzamieszkujących, zleceniach wykonania wymazów, prowadzeniu rejestrów osób zakażonych, chorych i poddanych obowiązkowi kwarantanny. Pracownicy zajmowali się także wszelakimi działaniami administracyjnymi związanymi z nakładanymi kwarantannami.

Wszystkie osoby, u których stwierdzono zakażenie SARS-CoV-2 lub chore na COVID-19 podlegały izolacji w warunkach domowych lub hospitalizacji. Opiekę nad pacjentami

skierowanymi do izolacji domowej sprawowali lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, którzy zostali uprawnieni do przedłużenia okresu izolacji.

PPIS w Gliwicach wystawiał skierowania do izolatorium osobom, u których zdiagnozowano COVID-19, niewymagającym hospitalizacji - którzy z różnych względów - nie mogą albo nie powinni odbywać izolacji w warunkach domowych. W tym przypadku opiekę nad pacjentem sprawował personel izolatorium.

Powyższe działania realizowane były za pomocą systemów teleinformatycznych EWP oraz SEPIS.

Od marca 2020 r dane osób zakażonych/chorych na COVID-19 oraz osób przebywających w kwarantannie są wprowadzane do ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego EWP.

System EWP umożliwia:

- ewidencję osób objętych kwarantanną w związku z wjazdem do Polski oraz osób skierowanych do izolacji i hospitalizacji;
- wystawianie zleceń na testy w kierunku wirusa SARS-CoV-2
- udostępnianie zleceń organom pis celem wysłania do pacjenta tzw. karetki wymazowej oraz Mobilnym Punktem Pobrań;
- udostępnianie wykazu medycznych laboratoriów diagnostycznych wykonujących testy i przekazywanie im zleceń do realizacji testu i wpisania wyniku;
- udostępnianie wyników testów podmiotom zlecającym, w tym organom PIS i lekarzom
- prezentowanie pacjentom na IKP wyników testów oraz objęcia izolacją, w tym jej długości, z możliwością wygenerowania dokumentu potwierdzającego ww. status;
- udostępnianie danych podmiotom uprawnionym do dostępu do informacji gromadzonych w EWP;

Jednocześnie został wprowadzony System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (dalej: SEPIS), służący do przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych, prowadzenia dochodzenia epidemiologicznego w tym nakładania kwarantann, rejestrowania ognisk epidemiologicznych, niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz obsługi zgłoszeń osób zgłaszających się telefonicznie poprzez infolinię lub drogą elektroniczną. Dzięki temu możliwe stało się szybsze i sprawniejsze załatwianie spraw związanych z COVID-19 oraz przeprowadzanie wywiadów epidemiologicznych. System SEPIS jest połączony z ogólnopolskim systemem teleinformatycznym EWP, co pozwala na weryfikację osób zakażonych, będących w kwarantannie oraz weryfikację statusu zaszczepienia. Dane wprowadzane i aktualizowane

w systemie EWP stanowią wsparcie działań nie tylko dla organów PIS, ale także innych podmiotów publicznych pełniących nadzór nad chorobami zakaźnymi, w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania epidemii COVID-19.

Jednym ze skutków epidemii była zmniejszona liczba zachorowań na wszystkie inne choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu do nadzoru epidemiologicznego. Tym samym ogólna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych innych niż COVID-19 jest trudna do rzetelnej analizy, z uwagi na to, iż działania zarówno inspekcji sanitarnej jak i służby zdrowia głównie związane były ze zwalczaniem epidemii COVID-19. Ponadto wprowadzenie zakazów, nakazów, ograniczeń zmniejszyło możliwość kontaktów społecznych, co również mogło przełożyć się na zmniejszenie rozprzestrzeniania się innych chorób zakaźnych w populacji.

W 2021 r w mieście Zabrze odnotowano **12965** potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2 w 2020 r odnotowano **4863** potwierdzonych przypadków. U wszystkich osób zakażenie zostało potwierdzone badaniem genetycznym real-time PCR lub testami antygenowymi. Hospitalizacji wymagało **248** osób w oddziałach zakaźnych lub jednoimiennych w 2020 r. hospitalizowano 126 osób.

Ogółem na terenie działalności PPIS w Gliwicach ponad 2-krotnie wzrosła liczba zgonów z powodu zakażenia SARS CoV-2 w 2021 r. odnotowano 678 zgonów, w 2020 r. zarejestrowano 259 zgonów. Najwięcej zgonów odnotowano u osób po 60 r.ż., większość osób cierpiała na przewlekłe choroby współistniejące w tym choroby układu krążenia, choroby metaboliczne, choroby nowotworowe.

W ramach prowadzonych działań pracownicy PSSE w Gliwicach z udziałem przedstawicieli Policji wizytowali również podmioty gospodarcze działające w galeriach handlowych w zakresie przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów tj. limitu osób przypadających na powierzchnię obiektu, zapewnienia i stosowania środków do dezynfekcji rąk i powierzchni, przestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa, umieszczania czytelnych informacji dla klientów odnośnie postępowania w okresie epidemii.

Pracownicy PSSE w Gliwicach ogółem przeprowadzili 4334 wizji.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 na terenie miasta Zabrze odnotowano 37 ognisk epidemicznych wywołanych przez koronawirusa SARS-CoV-2. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach przeprowadzał dochodzenie epidemiologiczne mające na celu, ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Odnutowano:

- 16 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2 na terenie szpitali. Ogniska wystąpiły w 13 oddziałach szpitalnych mieszczących się na terenie 3 szpitali. Ogółem w

wyniku zakażenia szpitalnego wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano od 159 osób, w tym 120 pacjentów hospitalizowanych w związku z innymi jednostkami chorobowymi oraz 39 osób z personelu medycznego.

- 12 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w placówkach oświatowych. Osoby dodatkowo poddane były izolacji w warunkach domowych. Ogółem na terenie miasta Zabrze w ogniskach epidemicznych w placówkach oświatowych badaniami wirusologicznymi potwierdzono 44 zakażeń/zachorowań na COVID-19, 387 osób poddano kwarantannie.
- 5 ognisk w zakładach pracy, w których zakażenie zostało potwierdzone u 58 osób.
- 4 ogniska w placówkach tj. DPS, ZOL/ZPO, zakład karny, schronisko dla samotnych matek z dziećmi, w których ogółem zakażonych było 51 osób.

W toku prowadzonych postępowań epidemiologicznych ustalono 683 osoby ze styczności z chorymi w tym 478 poddano obowiązkowej kwarantannie a 205 osobom zalecono nadzór epidemiologiczny.

Ponadto w 2021 roku odnotowano 15 ognisk szpitalnych, w tym 5 ognisk wywołanych przez *Clostridium difficile* – antygen *GDH* oraz toksyny *A* i *B* oraz 4 ogniska wywołane przez *Klebsiella pneumoniae* oraz 6 ognisk wywołanych przez *Acinetobacter baumannii*. Ogółem zakażenia potwierdzono u 68 osób.

We wszystkich przypadkach podjęto decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, wstrzymaniu przyjęć pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

W ramach współpracy pomiędzy Inspekcją Sanitarną a Inspekcją Weterynaryjną w przypadku wystąpienia lub podejrzenia COVID-19 u ludzi zawodowo opiekujących się zwierzętami takimi jak pracownicy gospodarstw rolnych, gospodarstw handlowych, pracowników ogrodów zoologicznych zobowiązano PPIS w Gliwicach do przekazywania właściwemu Powiatowemu Inspektorowi Weterynaryjnemu wymaganych informacji dotyczących transmisji zakażenia z człowieka na zwierzęta. W zakresie relacji człowiek-zwierzę istotne jest zachowanie szczególnych środków ostrożności celem zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba przeprowadzonych wywiadów uległa wzrostowi o ponad 120%. W 2021 r ogółem przeprowadzono 91132 wywiady epidemiologiczne,

w 2020 r. przeprowadzono 41076 wywiadów epidemiologicznych. Na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 692 zgony z czego 98% stanowiły zgony z powodu zakażenia SARS – CoV-2 ponadto odnotowano zgony z powodu zakażenia *Clostridium difficile* oraz zachorowania na gruźlicę.

W 2020 r odnotowano 274 zgony z czego 85% stanowiły zgony z powodu zakażenia SARS-CoV-2.

Na terenie miasta Zabrze stale prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, które są poddawane diagnostyce wirusologicznej dla celów nadzoru epidemiologicznego oraz w celu wykluczenia wirusa polio. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (dalej: ŚPWIS) i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach, wysłała się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dwutygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach.

Na terenie miasta Zabrze w 2021 r odnotowano 4 przypadki zatruc środkami zastępczymi, w 2020 r. odnotowano 13 przypadków.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

tab. nr 1 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegających zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2021 r. i 2020 r. w Zabrze

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w:	
	2021 r.	2020 r.
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	22	5
Plonica	22	60
Gruźlica	55	19
Bakteryjne zakażenia jelitowe	74	41
WZW B	4	3
Różyczka	0	2
WZW A	0	0
Krztusiec	1	1
Grypa	18126	19302
Ospa wietrzna	204	443
Borelioza	21	7
Wirusowe zakażenia jelitowe	42	40
ICH wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	17	22
Świnka	2	0
Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	43	83
ICH wywołana przez <i>Neisseria meningitidis</i>	1	0
ICH wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	1	1
Neuroinfekcje	2	1

WZW C	1	3
<i>ICH wywołana przez Haemophilus influenzae</i>	1	0

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Biegunki i zatrucia pokarmowe stanowią nadal istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch. Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytym żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 24% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	20
Bakteryjne zakażenia jelitowe	74
Wirusowe zakażenia jelitowe	42
Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	43

BIEGUNKI I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU

Biegunki w szczególności występujące u dzieci mogą powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne.

W **2021 r.** zarejestrowano **43** przypadki, w tym u 12 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu hospitalizowano 14 osoby, w tym 4 dzieci do 2 lat.

W **2020 r.** odnotowano **83** zachorowania, w tym u 12 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu hospitalizowano 14 osoby, w tym 4 dzieci do 2 lat.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg, świadczy o tym mała liczba hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Obserwuje się tendencję spadkową zachorowań, co może być wynikiem zwiększenia częstotliwości wykonywania badań diagnostycznych i poszukiwania etiologii zachorowania oraz zwiększenia świadomości społeczeństwa w tym zakresie.

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu nie były potwierdzone badaniami bakteriologicznymi i stanowią one nadal poważną słabość nadzoru epidemiologicznego.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy.

W **2021 r.** przeciwko rotawirusom zaszczepiono 668 dzieci. W **2021 r.** odnotowano **42** zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe, w tym **23** dzieci do lat dwóch. Wszystkie osoby wymagały hospitalizacji.

W **2020 r.** zarejestrowano **40** przypadków, w tym **21** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano **27** osób, w tym **17** dzieci do lat dwóch.

W **2021 r.** odnotowano **19** zachorowań wywołanych przez rotawirusy, **22** zachorowania wywołane przez noro- i adenowirusy, **1** zachorowanie sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone.

Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

SALMONELLOZY

Salmonellozy są nadal często rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym. Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* były skażone, jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

W **2021 r.** odnotowano **22** zachorowań, w tym 20 przypadki zatruc pokarmowych oraz 2 zakażenie pozajelitowe. Hospitalizacji wymagało 14 osób.

Zapadalność na salmonellozę jelitową jest dwukrotnie wyższa u mężczyzn niż u kobiet.

W **2020 r.** odnotowano **5** zachorowań na salmonellozę. Hospitalizacji wymagały 2 osoby.

Ponad 90% wszystkich zachorowań było wywołanych pałeczkami *Salmonella* z gr. *D enteritidis*.

Zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno-domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu są zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i niepoddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nieprzestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych.

Wszystkie osoby zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz wykonano badania kontrolne kału. Ogółem nadzorem epidemiologicznym objęto 46 osób ze styczności z chorymi oraz przeprowadzono badania kału na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

U 5 osób wykryto bezobjawowe nosicielstwo pałeczek *Salmonella* w kale.

Na salmonellozę pozajelitową zachorowały 2 osoby. U jednej osoby rozpoznano posocnicę wywołaną przez pałeczki *Salmonella*, u kolejnej osoby pałeczki *Salmonella* wyhodowano z treści pęcherzyka żółciowego.

BAKTERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE

Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile*.

W **2021 r.** odnotowano **74** przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe, wszystkie zachorowania były wywołane przez *Clostridium difficile*, z czego 72 osoby wymagały leczenia szpitalnego.

W **2020 r.** zarejestrowano **41** przypadki, w tym 38 zakażeń *Clostridium difficile*, oraz 3 przypadki bakteryjnych zakażeń o nieokreślonej etiologii.

Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych.

Zakażenia najczęściej występują u chorych, leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów.

Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia, a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

W **2021 roku** wystąpiło 5 ognisk epidemicznych wywołanych przez *Clostridium difficile* – antygen *GDH* oraz toksyny *A i B* u pacjentów hospitalizowanych na terenie dwóch szpitali. Ogółem u 26 osób potwierdzono zakażenie *Clostridium difficile* – antygen *GDH* oraz toksyny *A i B*. We wszystkich przypadkach podjęto decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, wstrzymaniu przyjęć pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C, przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W **2021 r.** zarejestrowano 1 przypadek wirusowego zapalenia wątroby typu C, W **2020 r.** odnotowano **3** zachorowania.

Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż innych typów WZW. Najczęściej zachorowania mają charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Dominującą drogą zakażenia są procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W 2021 r. zarejestrowano 4 zachorowania na przewlekłe WZW typu B.

W 2020 r. odnotowano 3 przypadki zachorowań na przewlekłe WZW typu B.

Zachorowało 2 mężczyzn i 2 kobiety. Zakażenia WZW B przebiegały w 3 przypadkach bezobjawowo. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek.

Wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych.

Odnotowano zachorowania również zachorowania u osób korzystających z usług niemedycznych poprzez wykonywanie tatuaży, korzystanie z zabiegów kosmetycznych związanych naruszeniem ciągłości skóry. Zachorowania wystąpiły tylko u osób dorosłych w przedziale wiekowym 30-70 lat. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W latach 2020-2021 nie odnotowano przypadków WZW typu A.

Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom WZW A jest kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności utrzymania wysokiego standardu higieny szczególnie podczas przygotowywania posiłków, w tym częste mycie rąk, spożywanie potraw wyłącznie po obróbce termicznej, unikanie spożywania niegotowanego mięsa oraz skorupiaków, nie kupowanie żywności na ulicznych straganach, picie wyłącznie butelkowanej lub przegotowanej wody (zwłaszcza podczas pobytu zagranicą). Najskuteczniejszą formą profilaktyki WZW typu A są szczepienia ochronne, szczepienia są szczególnie zalecane osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowani na WZW typu A, osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, a także dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A.

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne, są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2021 r.** zarejestrowano **2** przypadki neuroinfekcji, w tym 1 zachorowanie na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i mózgu i 1 inne nie określone zapalenie opon i mózgu.

Ponadto odnotowano 1 przypadek zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową oraz 1 zachorowanie na inwazyjną chorobę pneumokokową i 1 zachorowanie wywołane przez *Haemophilus influenzae*.

W **2020 r.** odnotowano **1** zachorowanie na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* oraz 1 zachorowanie na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o nieokreślonej etiologii.

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenia opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu. W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii gronkowcowej zachorowało dziecko w pierwszej dobie po porodzie. Po 15 dniach leczenia dziecko w stanie dobrym wypisano do domu.

Na nieokreślone zapalenie opon mózgu zachorował 75-letni mężczyzna. Mężczyzna został przyjęty w stanie ciężkim, nieprzytomny, po 7 dniach hospitalizacji mężczyzna zmarł.

INWAZYJNA CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Odnotowano 1 zachorowanie na posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae*. Zachorował 56-letni mężczyzna, przyjęty z gorączką oraz objawami sepsy, w pobranej krwi potwierdzono obecność *Streptococcus pneumoniae*.

INWAZYJNA CHOROBA MENINGOKOKOWA

Na inwazyjną chorobę meningokokową zachorował 53-letni mężczyzna. Mężczyzna został przywieziony do szpitala z urazem kręgosłupa, porażeniem czterokończynowym i gorączką. Z materiału pobranego z popłuczyn oskrzelowych wyhodowano dwoinki *Neisseria meningitidis* z gr. B.

INWAZYJNA CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ HAEMPHILUS INFLUENZAE

Na inwazyjną chorobę wywołaną przez *Haemophilus influenzae* zachorował 34-letni mężczyzna. Przyjęty do Szpitala Miejskiego z podwyższoną temperaturą, kaszlem, dusznością i bólami w klatce piersiowej. Z pobranej krwi wyhodowano *Haemophilus influenzae*.

CHOROBY WYWOŁANE PRZEZ STREPTOCOCCUS PYOGENES

W 2021 r. zarejestrowano 17 zachorowań na różę z czego 7 osób wymagało hospitalizacji.

Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny i zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W 2020 r. odnotowano 61 przypadków choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*, z czego 15 osób wymagało hospitalizacji.

CHOROBA Z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską i jest najczęstszą chorobą odkleszczową, wywoływana przez krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza, że kleszcze są obecne na terenie całego kraju.

Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana, dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

W 2021 r. odnotowano 21 przypadków zachorowań na boreliozę, 1 osoba wymagała leczenia szpitalnego. W 2020 r. odnotowano 7 zachorowań na boreliozę. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe.

Do ukąszeń przez kleszcze dochodzi najczęściej w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii. Przyczyny zachorowań należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiają populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę, a które nie są zauważalne gołym okiem.

Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawa jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy na temat tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia kleszcza.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową, atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą, istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia. Prowadzi to do lekooporności, utrudnia leczenie i może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2017-2021 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

w roku 2017 – 65 osób

w roku 2018 – 52 osoby

w roku 2019 – 63 osoby

w roku 2020 – 19 osoby

w roku 2021- 55 osób.

Nie odnotowano wznowy zachorowań. Zachorowało 17 kobiet i 38 mężczyzn. Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Większa zapadalność na gruźlicę mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia. Największą zapadalność odnotowano u osób w wieku 60-69 lat. Odnotowano 3 zachorowania wśród dzieci od 4 do 15 lat. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorymi obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań.

Z powodu gruźlicy 2021 r. . odnotowano 3 zgony. Zmarła 39-letnia kobieta i dwóch mężczyzn w wieku 52 i 66 lat. Zgon jest najczęstszą konsekwencją zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W 2021 r. odnotowano **6** przypadków zachorowania na kiłę, z czego 3 osoby wymagały leczenia szpitalnego oraz **2** zachorowania na rzeżączkę.

W 2020 r. odnotowano **7** zachorowań na kiłę.

Na kiłę zachorowało 5 mężczyzn i 1 kobieta. Na rzeżączkę zachorowało dwóch mężczyzn.

Zachorowania wystąpiły głównie u młodych osób w przedziale wiekowym 25-50 lat.

Liczba zachorowań może nie być adekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest fakt niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje, że dane epidemiologiczne są niepełne. Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza.

Ze względu na wstydlawy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych na terenie tut. Stacji chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec. Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach.

Na terenie miasta Zabrze zaszczepiono 303 dzieci. Niski odsetek dzieci zaszczepionych przemawia za potrzebą większego rozpropagowania szczepień.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie z wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2021 r.** odnotowano **204** zachorowania, nikt nie wymagał leczenia szpitalnego.

W **2020 r.** zachorowało **443** osoby, 1 osoba wymagała hospitalizacji.

Zachorowania przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci od 1 do 6 lat. Zapadalność jest porównywalna u kobiet jak i u mężczyzn. Zachorowania wystąpiły u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2021 r.** zarejestrowano **22** przypadki, w **2020** odnotowano **60** przypadków.

Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Wszystkie zachorowania miały przebieg łagodny, nikt nie wymagał hospitalizacji.

Zapadalność jest większa u chłopców niż u dziewczynek.

Zachorowały głównie dzieci i młodzież w przedziale wiekowym 0-14 lat.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły. Najwięcej zachorowań odnotowano w miesiącach wiosennych i zimowych.

W odniesieniu do chorób zakaźnych, które nie mają rezerwuaru zwierzęcego i dla których dostępne są szczepionki o wysokim stopniu skuteczności, możliwa jest eliminacja choroby na danym obszarze. Programem eliminacyjnym koordynowanym przez WHO jest uczestniczenie Polski w Programie Eliminacji odry i różyczki.

Sytuacja epidemiologiczna odry świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowały znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

W 2021 r. i 2020 r. nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

W **2021 r.** odnotowano **2** zachorowania. W **2020 r.** nie odnotowano przypadków zachorowań na świnkę. Zachorowały dwie dziewczynki w wieku 1 i 5 lat, szczepione pierwszą dawką szczepionki skojarzonej przeciwko odrze, śwince i różyczce.

Różyczka

W **2021 r.** nie odnotowano zachorowań na różyczkę, w **2020 r.** odnotowano **2** zachorowania.

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie miasta Zabrze ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowano zachorowań na błonicę.

Tężec

W **2021 r.** oraz **2020 r.** nie odnotowano zachorowań na tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Zapadalność pozostaje na niskim poziomie.

Lata	Liczba zachorowań
2017	16
2018	2
2019	3
2020	1
2021	1

Zachorowała 32-letnia kobieta, o nieznanym statusie zaszczepienia. Stosunkowo krótki okres ochrony immunologicznej zapewnianej przez szczepienia sprawia, iż zachorowania mogą wystąpić u osób dorosłych, u których krztusiec może mieć słabiej zaznaczone objawy.

Dorośli ci mogą stanowić poważne źródło zakażenia dla dzieci, które nie zostały zaszczepione.

Grypa

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powoduje duże straty ekonomiczne związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W 2021 r. . przeciwko grypie zaszczepiono 4555 osób, w 2020 r. zaszczepiono 3433 osób.

W **2021 r.** odnotowano **18126** zachorowań, w tym **7963** dzieci do lat 14.

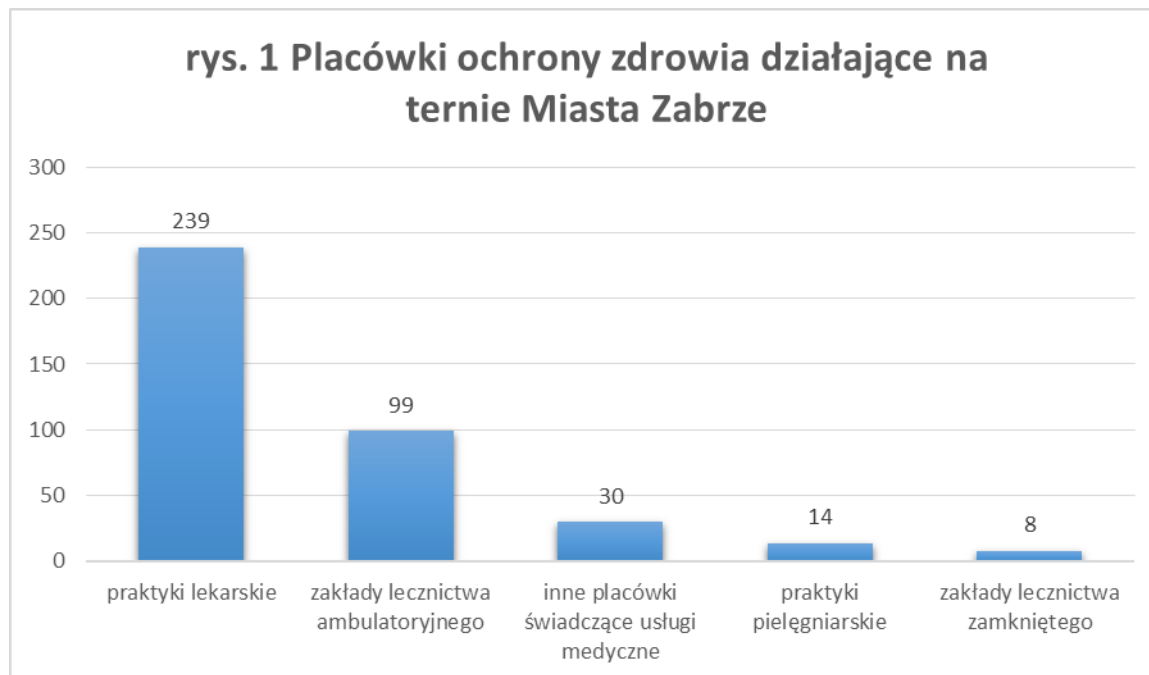
W **2020 r.** zarejestrowano **19302** przypadki grypy, w tym 8190 dzieci do lat 14. Nie zanotowano zgonu z powodu grypy.

Wszystkie zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na grypę przypada w miesiącach od września do marca.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2021 na terenie miasta Zabrze sprawowano nadzór sanitarny nad (rys.1):

- 8 zakładami leczenia zamkniętego tj. 4 szpitalami z 2 obiektami, 4 szpitalami jednego dnia oraz filią zakładu opiekuńczo - leczniczego , którego dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice,
- 99 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 15 obiektami i 30 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 3 zakłady oraz 4 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (rys.2),
- 239 praktykami lekarskimi, w tym 48 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 182 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 9 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 13 indywidualnymi praktykami pielęgniarek, 1 grupową praktyką pielęgniarską,
- 30 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne.

rys. 2 Zakłady lecznictwa ambulatoryjnego miasta Zabrze

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 15 kontroli, w tym skontrolowano 4 szpitale wraz obiektem, 3 szpitale jednodniowe.

W ramach prowadzonego nadzoru nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych i technicznych, decyzji nie wydano.

Przyjęto i rozpatrzone trzy interwencje. Pierwsza interwencja dotyczyła nieprzestrzegania reżimu sanitarnego w Punkcie Szczepień zlokalizowanym w obiekcie szpitalnym. Wystosowano pismo do dyrekcji szpitala mające na celu ustosunkowanie się do zaistniałej sytuacji. Interwencja została uznana za niezasadną. Kolejna interwencja dotyczyła szpitalnego Punktu Pobrań Materiału do Badań, przeprowadzona kontrola nie wykazała zasadności wniesionych zarzutów. Interwencja została uznana jako niezasadna.

Trzecia z wniesionych interwencji dotyczyła złych warunków sanitarno-technicznych oraz niewłaściwej opieki w zakładzie opiekuńczo - leczniczym, przeprowadzona kontrola wykazała niezasadność wniesionych zarzutów.

W 2 szpitalach i jednym obiekcie szpitala wystąpiły 32 ogniska epidemiczne.

Siedemnaście ognisk epidemicznych wywołanych przez wirusa *Sars CoV - 2*, jedno ognisko epidemiczne wywołane przez *Enterobacter cloacae OXA – 48*, *Klebsiella pneumoniae OXA -48*, pięć ognisk epidemicznych wywołanych przez *Acinetobacter baumannii KBS*, pięć ognisk epidemicznych związanych z wystąpieniem *Clostridioides difficile* oraz trzy ogniska związane z *Klebsiella pneumoniae KPC (+)*, a także z *Klebsiella pneumoniae MBL*.

W szpitalach wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów, dokonano zabiegów dezynfekcji sal chorych, w tym metodą zamglawiania. Wzmocniono nadzór nad prawidłowym stosowaniem środków ochrony indywidualnej i dezynfekcją rąk oraz przeprowadzono szkolenia personelu w zakresie zapobiegania zakażeniom wewnątrzszpitalnym. W zasadnych przypadkach wstrzymano przyjęcia nowych pacjentów do oddziałów objętych ogniskiem. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono poszczególne ogniska.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestracja zakażeń szpitalnych oraz drobnoustrojów alarmowych.

Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń szpitalnych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W dwóch szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie posiadające certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Dwa szpitale posiadają podpisaną umowę na usługę sterylizacji z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast jeden szpital jednodniowy prowadzi sterylizację we własnym zakresie, dwa zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną, jeden prowadzi sterylizację w systemie mieszanym.

W placówkach szpitalnych prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z poprawą stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Lecznictwo otwarte

W 2021 r. . objęte nadzorem były 92 przychodnie wraz z 11 obiektami, medyczne laboratorium diagnostyczne wraz z 2 obiektami, 4 zakłady rehabilitacji leczniczej wraz z obiektem oraz 2 inne podmioty lecznicze wraz z 1 obiektem, a także 30 filii, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice. Ponadto nadzorem objętych było 48 indywidualnych praktyk lekarskich, 182 indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie, 9 grupowych praktyk lekarskich, 13 indywidualnych praktyk pielęgniarskich, 1 grupowa praktyka pielęgniarek oraz 30 innych placówek świadczących usługi medyczne.

W podmiotach leczniczych ambulatoryjnych przeprowadzono 83 kontrole, w tym 13 kontroli w praktykach lekarskich, pielęgniarskich oraz innych usługowych obiektach medycznych.

W ramach prowadzonego nadzoru w 6 podmiotach stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno – sanitarnych i technicznych, wszczęto postępowania administracyjne.

Wydano 7 decyzji administracyjnych, nakazujących głównie poprawę stanu technicznego pomieszczeń. Nieprawidłowości ujęte w jednej decyzji zostały wykonane, decyzję zakończono. Pozostałe decyzje w toku realizacji. Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości m.in. brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, uszkodzone powierzchnie mebli, brak wdrożonych procedur zapobiegania zakażeniom wewnątrzzakładowym.

Ponadto w ramach prowadzonego nadzoru w grupowej praktyce pielęgniarskiej stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno – sanitarnych i wydano zalecenia doraźne dotyczące nieprawidłowej gospodarki odpadami medycznymi oraz braku wdrożonych procedur zapobiegania zakażeniom wewnątrzzakładowym.

Nadzór sprawowany w zakresie procesu sterylizacji wykazał, że w 112 podmiotach leczniczych, w tym 57 praktykach lekarskich prowadzone są procesy sterylizacji we własnym zakresie. 36 zakładów, w tym 31 praktyk lekarskich posiada podpisaną umowę z jednostką zewnętrzną świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach i praktykach używany jest sprzęt jednorazowego użycia. W 2021 r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole nad prawidłowy dokumentowaniem dotyczącym wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością i rodzajem środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej. Wpłynęło 6 interwencji.

Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono zasadność dwóch wniesionych interwencji, wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarno - technicznego podmiotu leczniczego. Zarządzenia jednej decyzji wykonano, decyzję zakończono, druga decyzja w toku realizacji. Cztery interwencje dotyczyły braku rozdziału czasowego przyjęć pacjentów w punkcie szczepień, braku zachowania dystansu społecznego, niezasłaniania ust i nosa przy użyciu maseczki oraz nieprawidłowego stosowania przez personel medyczny rękawic ochronnych podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły zasadności wniesionych interwencji.

W związku z trwającą i dynamicznie rozwijającą się w 2021 r. oku niekorzystną sytuacją epidemiologiczną wywołaną rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, diagnozowaniem kolejnych przypadków potwierdzających zakażenie i rejestrowaniem zgonów z powodu Covid-19,

kontrole podmiotów leczniczych przeprowadzane były w ograniczonym zakresie i niezbędnym minimum. Pogarszająca się sytuacja związana z rozprzestrzenianiem się wirusa wymusiła zupełnie odmienne podejście do wielu spraw i wyzwań w zakresie ochrony zdrowia i życia publicznego.

W praktyce, ciężar zadań został skoncentrowany głównie na przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, nadzór sanitarny prowadzony był głównie poprzez wymianę informacji i dokumentów w formie elektronicznej, w oparciu o obowiązujące przepisy, wytyczne, procedury oraz posiadaną dokumentację.

Pracownicy niezależnie od rodzaju stanowiska, na którym byli zatrudnieni, brali udział w prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, postępowań administracyjnych – prowadzili wywiady epidemiologiczne, rejestry izolacji i kwarantann, pełnili dyżury popołudniowe i weekendowe, wystawiali zaświadczenia o odbywanej izolacji i kwarantannie, podejmowali i edytowali zgłoszenia w systemie EWP i SEPIS, prowadzili stałą sprawozdawczość i analizę danych związaną z narastającą liczbą przypadków potwierdzających zakażenie wirusem SARS-CoV-2, współpracowali z podmiotami leczniczymi, którym przekazywano wskazówki i wytyczne do postępowania w zakresie podejmowania działań przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się wirusa, odpowiadali na zapytania i realizowali zadania dotyczące COVID-19.

Podczas przeprowadzania w podmiotach leczniczych kontroli sanitarnych ujętych w planie pracy w opisie stanu faktycznego również uwzględniano sposób przestrzegania przez przedsiębiorców obostrzeń związanych ze stanem epidemii. W ramach bieżącego nadzoru w obszarze zabezpieczenia przeciwepidemicznego zakładów i ich pracowników nieprawidłowości nie stwierdzano.

Działania kontrolne/lustracje prowadzono również w obiektach użyteczności publicznej pod kątem sprawdzenia respektowania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Czynności kontrolne podejmowane były przy współpracy z funkcjonariuszami Policji. Kontrole tematyczne przeprowadzane były w nadzorowanych zakładach przez wszystkie dni tygodnia również w godzinach popołudniowych.

Na bieżąco rozpatrywano wnioski wpływające od przedsiębiorców oraz wnioski o interwencję w przypadku zagrożenia zdrowia mieszkańców miasta Zabrze.

Nadzór sanitarny wymaga nadal wzmożonych działań w obrębie obowiązujących przepisów prawa, celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Zabrza ze względu na trwający stan epidemii.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2021 r. PPIS w Gliwicach na terenie miasta Zabrze prowadził nadzór nad 57 punktami szczepień.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 ilość kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych była znacznie ograniczona. Przeprowadzono 10 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczony i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta.

W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE Gliwice od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, niefinansowane z budżetu Państwa.

W 2021 r. oku wprowadzono do obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych szczepienie przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy u dzieci urodzonych od 01.01.2021 r. .

Uodporniono 59,86 % dzieci z rocznika 2021.

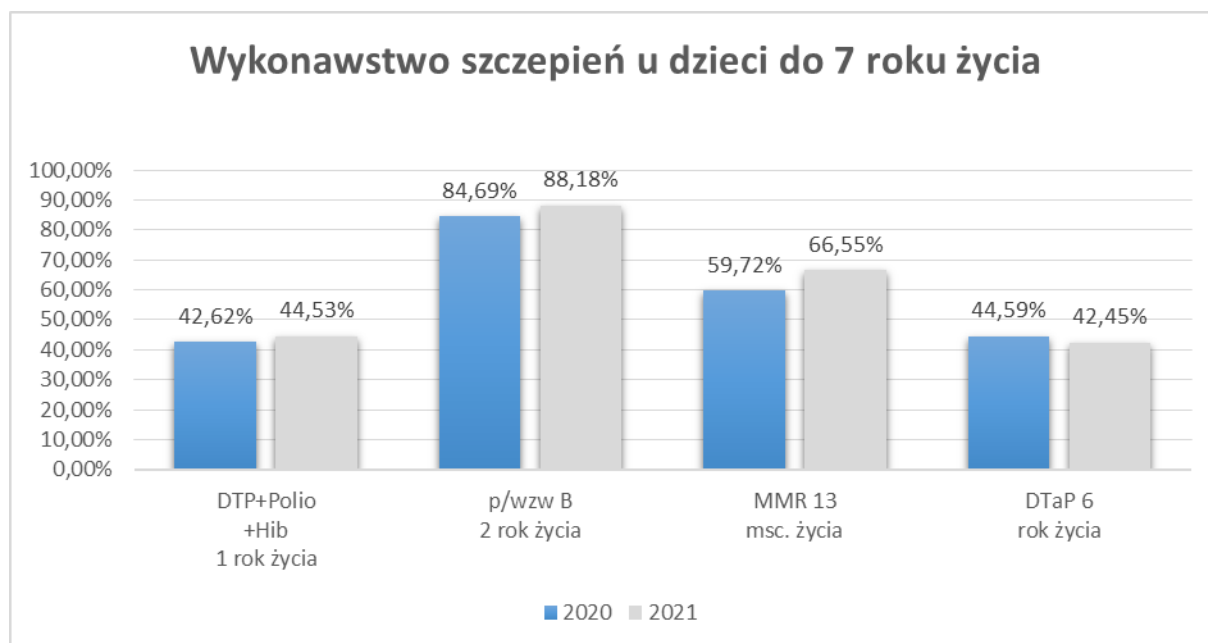
W 2021 r. oku kontynuowano szczepienia dawką przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różycze w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 roku życia na 6 rok życia uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie miasta Zabrze uległo wzrostowi w stosunku do roku poprzedniego oprócz szczepienia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i *poliomyelitis* w 6 roku życia, które nieco spadło – o 2,14%. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różycze w 13 miesiącu życia znacznie wzrosło w stosunku do roku ubiegłego - 6.83% [rys.1].

Szczepienia w pozostałych grupach wiekowych uległy wzrostowi w stosunku do roku poprzedniego jednak sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2, obawy opiekunów dotyczące szczepień dzieci w okresie pandemii oraz zwiększona ilość zachorowań na Covid-19 zarówno wśród personelu medycznego jak i rodziców dzieci utrudniały realizację szczepień ochronnych w placówkach opieki zdrowotnej. W 2021 r. oku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie do przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego.

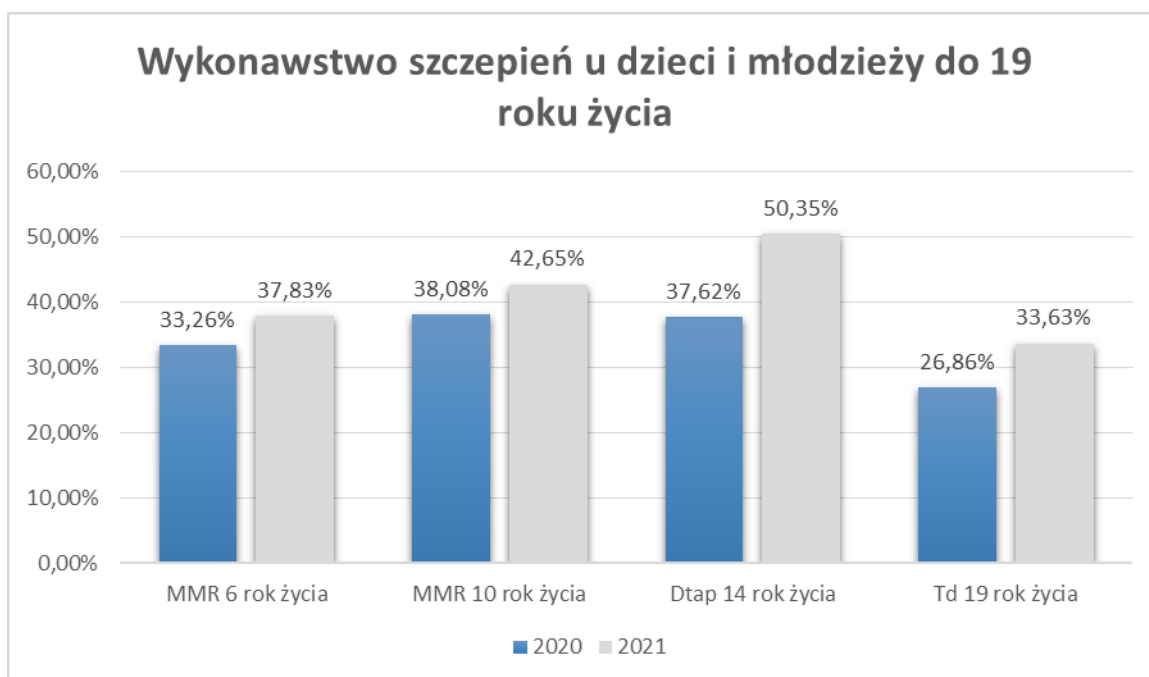
W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu

poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni.

rys. [1] Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

W 2021 r. oku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku uległo wzrostowi o 6,77%. Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wzrosło o 4,57% w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia wykonano w 42,65%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia znacznie wzrosło w stosunku do roku ubiegłego o 12,73% [rys.2].

rys. [2] Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2021 r. oku uodporniono p/gruźlicy 98,12 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p/wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 4555 osób
- p/wzw typu A 59 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 163 osoby
- p/*Streptococcus pneumoniae* 131 osób
- p/*Neisseria meningitidis* 317 osób
- p/ospie wietrznej 303 osoby
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 69 osób
- p/durowi brzuszemu 44 osoby
- p/ żółtej gorączce 13 osób

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1886 osobom.

PSSE w Gliwicach prowadzi elektroniczny powiatowy rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych, które są zgłaszane od 2021 r. oku poprzez System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2021 r. do PSSE w Gliwicach z terenu miasta Zabrze zgłoszono ogółem 78 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 67 o charakterze łagodnym, 9 o charakterze poważnym, 2 o charakterze ciężkim. Wśród zgłoszonych odczynów 3 osoby były hospitalizowane w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych zwiększyła się z uwagi na wprowadzenie szczepień p/Covid-19.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE m. ZABRZE
za 2021 r. ok**

Człowiek poddany jest ciąglemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy (dalej: HP) sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

Sekcja HP prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Na terenie miasta Zabrze, nadzorem objętych jest 285 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 19663 pracowników.

W 2021 r. skontrolowano 34 zakłady pracy, zatrudniające 3786 pracowników.

Przeprowadzono 40 kontroli.

L.p.	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	20	14
2.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	19	2

3.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	4	0
4.	Kontrole w zakresie czynników rakotwórczych	5	2
5.	Kontrole w zakresie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych	2	1
6.	Kontrole w związku z prośbą o interwencje.	2	Nieprawidłowości stwierdzono podczas 1 kontroli, zostały usunięte przed wydaniem decyzji, w drugim przypadku interwencja okazała się niezasadna
8.	Kontrole w zakładach opieki zdrowotnej	4	0
10.	Kontrole w zakresie realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	3	1

Mając na uwadze nadzwyczajne okoliczności związane ze stanem epidemii i zwiększone wymagania nałożone na Inspekcję Sanitarną realizacja zadań w Sekcjach była głównie skierowana na zapobieganie i zwalczanie stanu epidemii.

W ramach powyższego tematu udzielano odpowiedzi na wiadomości otrzymane drogą elektroniczną, przeprowadzono telefoniczne wywiady epidemiologiczne, w ramach których kierowano osoby z kontaktu z osobą zakażoną na kwarantannę oraz udzielano odpowiedzi na zadawane przez petentów pytania. Wykonywano również działania w ramach ogólnopolskiego systemu EWP oraz systemu SEPIS.

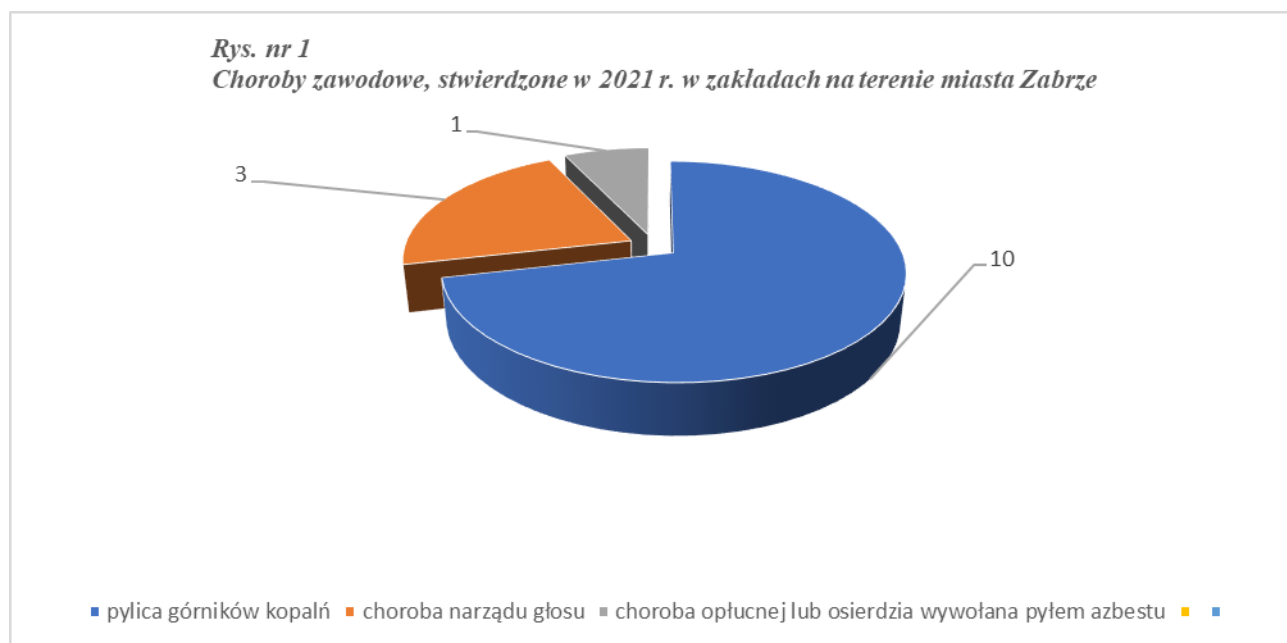
Przez cały okres trwającej pandemii Sekcja Higieny Pracy otrzymywała z zakładów pracy poprzez pocztę elektroniczną prośby o pomoc w objęciu nadzorem epidemiologicznym ich pracowników, którzy mieli kontakt z osobami dodatnimi. Pracownicy Sekcji przeprowadzali wywiady epidemiologiczne, nakładli kwarantannę na osoby mające kontakt z osobą zakażoną, zatrudnione w zakładach objętych nadzorem, a także na prośbę strony sporządzali dokumenty potwierdzające odbycie kwarantanny.

Pomimo nałożonych dodatkowych obowiązków, wynikających z wprowadzonego na terenie kraju stanu epidemii, Sekcja prowadziła postępowania, dot. podejrzenia wystąpienia chorób zawodowych.

W 2021 r. stwierdzono **14** chorób zawodowych, w **9** zakładach pracy, mających lokalizację w mieście Zabrze:

- 10 pylic górników kopalń węgla,
- 3 choroby narządu głosu,
- 1 choroba opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu: rozległe blaszki opłucnej lub osierdzia.

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 71 % stwierdzonych chorób zawodowych (10 pylic płuc) i dotyczy pracowników zakładów wydobywania węgla kamiennego i spółek zewnętrznych świadczących specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego.

Ponadto stwierdzono:

- chorobę opłucnej lub osierdzia wywołaną pyłem azbestu u pracownika zakładu produkcyjnego PKD 43.29.Z (wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych),
- chorobę narządu głosu pracowników placówek oświaty.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO MIASTA ZABRZE W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2021

W 2021 r. w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanej rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 i koniecznością prowadzenia działań przeciwepidemicznych, planowe działania w terenie, dotyczące obiektów użyteczności publicznej zostały zawieszane przez większą część roku, poza czynnościami niezbędnymi w obszarze pomocy obywatelom tj. dotyczącymi głównie rozpatrywania skarg i interwencji oraz wniosków, dotyczących rekomendacji w zakresie prowadzenia działalności w związku z wprowadzeniem obostrzeń, nakazów i zakazów określonych w obowiązujących przepisach prawa. Ponadto prowadzono nadzór nad jakością wody do spożycia, wody do kąpieli na pływalniach oraz w kąpieliskach.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

TABELA 1 Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie miasta Zabrze w zakresie higieny komunalnej w roku 2021.

DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA W OBIEKTACH NA TERENIE MIASTA ZABRZE W ROKU 2021								
Lp.	GRUPA STATYSTYCZNA	ilość obiektów wg ewidencji stan na 31.12.2021 r. . .	ilość skontrolowanych urzędzeń i obiektów ogółem / środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	Ilość	na łączną kwotę
1.	Ustępy	14	11	21	1	0	1	500 zł
2.	Pływalnie	4	4	5	1	0	0	0 zł
3.	domy pomocy społecznej	5	2	2	0	0	0	0 zł
4.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	3	0	0	0	0	0	0 zł
5.	Noclegownie i domy dla bezdomnych	4	3	3	0	0	0	0 zł
6.	Hotele	4	4	8	0	0	0	0 zł
7.	Inne obiekty świadczące usługi noclegowe	13	5	6	0	0	0	0 zł
8.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	256	12	15	1	0	2	700zł
9.	dworce kolejowe	1	1	3	2	0	0	0 zł
10.	tereny rekreacyjne	8	3	3	0	0	0	0 zł
11.	Cmentarze	18	0	0	0	0	0	0 zł
12.	Zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe	10	1	1	0	0	0	0 zł
13.	Zakład kamry	1	1	2	0	0	0	0 zł
14.	Apteki	49	2	2	0	0	0	0 zł
15.	Obiekty sportowe	16	2	5	0	0	1	500 zł
16.	Obiekty kulturalno-widowiskowe	19	3	3	0	0	0	0 zł
17.	Inne obiekty	35	3	4	0	0	0	0 zł
	RAZEM	460	57	83	5	0	4	1700 zł

Sekcja Higieny Komunalnej (dalej: HK) w 2021 r. skontrolowała **57 obiektów z 460** obejmowanych nadzorem (w tym 2 obiekty skontrolowano w ramach interwencji) przeprowadzając w nich **83 kontrole** sanitarne.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi wydano **5 decyzji** administracyjne nakazujące. Ponadto wydano **3 decyzje umarzające** postępowanie oraz **1 decyzję wygaszającą**.

W obiektach, w których stwierdzano nieprawidłowości sanitarno - higieniczne nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1700 zł.

Skontrolowano między innymi ustępy publiczne, dworzec PKP, część zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, pływalnie, obiekty świadczące usługi noclegowe.

Ponadto pracownicy Sekcji HK prowadzili wizytacje obiektów w ramach prowadzonych akcji w zakresie przestrzegania nakazów i zakazów w związku z ogłoszeniem w kraju stanu epidemii.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

Na terenie Zabrze funkcjonuje 14 obiektów. Do tej grupy obiektów zalicza się obiekty funkcjonujące samodzielnie (5 ustępów publicznych), lub wchodzące w skład dużych obiektów użyteczności publicznej tj. centrów handlowych i Dworca PKP (9 ustępów ogólnodostępnych).

Skontrolowane ustępy publiczne w Zabrzu posiadają należyty stan techniczny, obiekty podłączone są do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Zapewniony jest dostęp do środków higieny tj.: mydła w płynie, papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku. Ponadto ustępy ogólnodostępne zlokalizowane w centrach handlowych posiadają pomieszczenia przystosowane dla osób niepełnosprawnych, jak również pomieszczenia dla matki z dzieckiem.

Cztery ustępy publiczne zlokalizowane na terenie Zabrze są zarządzane przez firmę **MOPEK Alicja Bugała ul. Stefana Okrzei 2B/1 w Zabrzu, natomiast właścicielem jest Miasto Zabrze.**

- *ustęp publiczny w Zabrzu przy ul. Gen. de. Gaulle'a,*
- *ustęp publiczny przy ul. Bolesława Chrobrego,*
- *ustęp publiczny przy ul. Kotarbińskiego,*
- *ustęp publiczny (okrąglak) przy ul. Goethego.*

Jeden ustęp publiczny zarządzany jest przez Zabrzańskie Stowarzyszenie Kupców „ Wolny Handel” ul. Władysława Jagiełły 5/3A

- *ustęp publiczny na terenie targowiska przy ul. rtm. Witolda Pileckiego*

Podczas przeprowadzonych kontroli w ustępach publicznych przy **ul. Gen. de Gaulle'a oraz przy ul. Goethego**, stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higieniczne m. in. brudne powierzchnie podłogi, brudne powierzchnie płytek ceramicznych ściennych w kabinach

ustępowych, brudne zagracone pomieszczenie zaplecza. W związku z powyższym nałożono **mandat karny w wysokości 500 zł** na firmę zarządzającą obiektami oraz wydano zalecenia doraźne dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Wszystkie nieprawidłowości sanitarno-higieniczne zostały usunięte, co zostało potwierdzone podczas kontroli sprawdzających w dniu 20.09.2021 r. .

Ponadto w ww. obiektach stwierdzono również nieprawidłowości sanitarno-techniczne:

- brak uregulowanej gospodarki odpadami komunalnymi;
- niekompletną armaturę ustępową (uszkodzona spłuczka);
- brak dostępu do bieżącej ciepłej wody (uszkodzony elektryczny podgrzewacz wody);
- ubytki płytek ceramicznych ściennych;
- brudne, zagrzybione z licznymi zaciekami powierzchnie ścian i sufitów.

Zarządca obiektów podjął szybkie działania naprawcze w wyniku, których część nieprawidłowości została usunięta, co potwierdziła przeprowadzona kontrola sprawdzająca. Natomiast w związku z pozostałymi nieprawidłowościami wydano w dniu 19.10.2021 r. . **decyzję administracyjną** na właściciela obiektów *tj. Miasto Zabrze – Urząd Miejski ul. Powstańców5-7 (dot. ustępów publicznych przy ul. Chrobrego i Gen. De Gaulle'a)*, która nakazywała w terminie **do dnia 30.11.2021 r. :**

- naprawić uszkodzone poszycie zewnętrzne (dachowe), powodujące zalewanie ścian i sufitów w obiekcie;
- usunąć zawilgocenie i zagrzybienie części ścian i sufitów w pomieszczeniach;
- odnowić powierzchnię ścian i sufitów w pomieszczeniach.

Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie wszystkich zarządzeń ww. decyzji. W związku z powyższym obiekty te zostały ocenione jako dobre.

Ustępy ogólnodostępne zlokalizowane w centrach handlowych

Spośród **9** ustępów będących w ewidencji, skontrolowano **6** obiektów, w których przeprowadzono **6** kontroli. Mandatów nie nałożono.

Skontrolowano:

- *toalety ogólnodostępne w Centrum Handlowym M1 przy ul. Szkubacza 1*
- *toalety ogólnodostępne na terenie marketu KAUFLAND przy Al. Korfantego 5*
- *toalety ogólnodostępne w markecie OBI (przy C.H. M1) przy ul. Szkubacza 1*
- *toalety ogólnodostępne w markecie OBI przy ul. Al. Korfantego 13*
- *toalety ogólnodostępne w markecie MACRO Cash and Carry przy ul. Al. Korfantego 17*

- toalety ogólnodostępne w sklepie meblowym „BLACK RED WHITE” przy ul. Mielżyńskiego 3

Obiekty podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej. Punkty wodne zapewniają bieżący dopływ zimnej i ciepłej wody. Przy umywalkach zamontowane są dozowniki z mydłem, podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku. Ze względu na stan epidemii COVID-19, suszarki do rąk są wyłączone z eksploatacji. W obiektach zapewniono środki higieniczno-czystościowe i dezynfekcyjne (w tym preparaty do dezynfekcji rąk).

W obiektach umieszczone są informacje o obowiązku noszenia maseczek ochronnych, instrukcje prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk oraz zachowania dystansu między osobami.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi zarządcy posiadają stosowane umowy. Bieżący stan higieniczno-sanitarny sanitariatów dobry.

PLYWALNIE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny nad 4 pływalniami wraz z monitoringiem jakości wody w nieckach (2 z nich to baseny szkolne, pozostałe to baseny całoroczne). Wydano 4 decyzje dot. zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni za 2021 r. . (3 z uchybieniami), 1 decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości w związku ze skażeniem bakteriami *Legionella* sp. instalacji ciepłej wody użytkowej oraz 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne.

Przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 4 kontrole planowane oraz 1 kontrolę doraźną.

Tabela 1. Pływalnie na terenie miasta Zabrze

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek niecka + cyrkulacja (natryski)	Liczba próbek złych niecka/ cyrkulacja (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze	1 / 1	39 (2)	8 / 3 (0)	NIECKA: Redox (7), chloroform (1) CYRKULACJA: Pseudomonas aeruginosa (1), ogólna l. mikroorg. po 48h (1), chloroform (2)
	Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze	1 / 1	35 (3)	1 / 0 (1)	NIECKI: ogólna l. mikroorg. po 48h (1) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)

PLYWALNIE KRYTE	AQUARIUS Plac Krakowski, Zabrze	1 / 1	84 (9)	26 / 21 (5)	NIECKI: chloroform (25), THM (8), redox (4) CYRKULACJA: chloroform (21), THM (11) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (5)
	AQUARIUS KOPERNIK Al. Korfantego 18, Zabrze	5 / 3	181 (2)	36 / 6 (0)	NIECKI: pH (2), redox (32), chlor związany (5), chloroform (6) CYRKULACJA: pH (1), chlor związany (1), chloroform (4)

W związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii, we wszystkich obiektach sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju opracowanych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

Wszystkie Pływalnie, na terenie nadzorowanym, ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.).

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej, pobrano 355 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 107 próbkach wody.

W 6 próbkach wody, pobranych pod natryskami, badania wykazały skażenie bakteriami *Legionella* sp. Wśród przekraczanych parametrów wody basenowej należy wymienić: chloroform (niecki - 32 próbki, cyrkulacje - 27 próbek), chlor związany (niecki - 5 próbek, cyrkulacje - 1 próbka), THM (niecki - 8 próbek, cyrkulacje - 11 próbek), pH (niecka - 2 próbki, cyrkulacja - 1 próbka) oraz ogólną liczbę mikroorganizmów po 48h (niecka - 1 próbka, cyrkulacja - 1 próbka) i *Pseudomonas aeruginosa* (cyrkulacja - 1). Ponadto, stwierdzono problem z utrzymaniem odpowiednio wysokiej wartości parametru technicznego jakim jest redoks w 43 próbkach.

W większości pływalni proces uzdatniania wody basenowej jest zautomatyzowany i opiera się na usuwaniu zanieczyszczeń metodami fizycznymi i chemicznymi. Podczas filtracji eliminowane są z wody zawarte w niej substancje stałe występujące w postaci zawiesin. Przed tym etapem dodawany jest zwykle koagulat, mający za zadanie związanie się zanieczyszczeń w „większe

cząsteczki”, co pomaga w zatrzymaniu ich na złożu filtracyjnym. Następnie dozowany jest korektor pH, który odpowiada za utrzymanie odpowiedniego odczynu wody. Końcowy etap polega na dezynfekcji chemicznej wody przy użyciu głównie podchlorynu sodu (może być wspomagany ozonowaniem lub lampami UV). Stosowanie związków na bazie chloru wiąże się z powstawaniem ubocznych produktów dezynfekcji. Chlor, który zapewnia długotrwałe bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody basenowej wchodzi również w reakcje z zanieczyszczeniami wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie związków organicznych (związki humusowe, bromki) - trichlorometanany (THM), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy. Trihalometany należą do halogenowych związków organicznych traktowanych jako substancje toksyczne, dlatego z uwagi na zdrowie użytkowników ważna jest ich możliwie największa redukcja w środowisku basenowym.

Parametry takie jak chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają istotnego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Mętność określa optyczne właściwości wody i oznacza się ją m.in. ze względu na wartości użytkowe. Jest również wskaźnikiem skuteczności procesu filtracji i może wskazywać na problemy z koagulacją. Wzrost mętność wody może wynikać z nadmiernej eksploatacji basenu. Należy zwrócić uwagę na ilość oraz natężenie kąpiących się w nim osób, które są istotnym nośnikiem zanieczyszczeń wody.

Bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów lub nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wskaźnik ten służy do ogólnej oceny jakości wody i pośrednio oceny stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Są to mikroorganizmy, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą, powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Wartość tego parametru może świadczyć o czystości instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków

pojawiła się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru wody.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Bakterie te występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody, możliwość przeniesienia drogą wziewną, czemu sprzyja obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe, badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Pływalnia szkolna - Szkoła Podstawowa nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Od 24.06.2021 r. do 31.08.2021 r. trwała przerwa technologiczna.

W 2021 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 37 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza próbek wody pobranych w październiku wykazała przekroczenia parametrów mikrobiologicznych – *Pseudomonas aeruginosa* oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C w systemie cyrkulacji, przy braku nieprawidłowości w niecce basenowej. W związku z powyższym niezwłocznie przystąpiono do wzmożonej dezynfekcji obiegu wody basenowej. Badania kontrolne potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań korygujących.

Kontrola przeprowadzona w czerwcu oraz w listopadzie wykazała przekroczenia chloroformu powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l w 3 próbkach (0,05 mg/l - 0,059 mg/l). W związku z powyższym każdorazowo dokonywano korekty dozowania podchlorynu sodu oraz dopuszczano świeżą wodę do obiegu. Zlecone badania kontrolnie nie wykazywały nieprawidłowości. Ponadto, zbyt niski poziom redox stwierdzono w 7 próbkach. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Wartość tego parametru zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni i zmienia się wielokrotnie w ciągu doby.

Pływalnia szkolna - Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W 2021 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 34 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W okresie wakacyjnym trwała przerwa technologiczna, podczas której przeprowadzono prace konserwacyjne i wymieniono wodę w niecce.

Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w próbce wody pobranej przed otwarciem pływalni po przerwie wakacyjnej (150 jtk/1ml, wartość parametryczna < 20 jtk/1ml). W ramach działań korygujących przeprowadzono intensywne płukanie filtrów, zwiększono chlorowanie oraz dopuszczono świeżą wodę. Badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej w styczniu z natrysku na pływalni, przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej, wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu - 370 jtk/100 ml przy zalecanej wartości < 100 jtk/100 ml. Strona poinformowała o podjętych działaniach naprawczych polegających na cotygodniowej dezynfekcji termicznej instalacji c.w.u. Badania kontrolne wykonane po upływie 4 tygodni od wystąpienia nieprawidłowości (zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia) potwierdziły skuteczność działań korygujących. W związku z powyższym, wydana została decyzja nr NS/HK-432-D-53/21 z dnia 25.03.2021 r. . umarzającą wszczęte postępowanie administracyjne.

Pływalnia Aquarius, Pl. Krakowski 10, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W 2021 r. z Pływalni Aquarius pobrano ogółem:

- 74 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 19 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie 01.01. - 11.02.2021 r. oraz 20.03. - 03.05.2021 r. obiekt był zamknięty dla klientów, w wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 w Polsce. Od 04.05.2021 r. zgodnie z obowiązującymi przepisami, obiekt działał w ograniczonym zakresie. Ponadto, w związku z przekroczeniami parametrów fizykochemicznych (THM i chloroform) prowadzonymi wzmożonymi działaniami naprawczymi, pływalnia nie funkcjonowała w okresie od 21.05. - 06.07.2021 r.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w 2021 r. wykazała utrzymujące się przekroczenia chloroformu powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l. Wartość ww. parametru w niecce basenowej wynosiła od 0,028 mg/l do 0,31 mg/l (przekroczenia w 20 próbkach), a w systemie cyrkulacji od 0,026 mg/l do 0,26 mg/l (przekroczenia w 17 próbkach). THM powyżej wartości parametrycznej

0,12 mg/l stwierdzono w 4 próbkach pobranych z niecki basenowej (0,14 mg/l - 0,23 mg/l) oraz w 7 próbkach z systemu cyrkulacji (0,15 mg/l - 0,27 mg/l). Zarządca, w celu redukcji stężeń ubocznych produktów dezynfekcji, wielokrotnie przeprowadzał działania korygujące polegające m. in. na: dopuszczeniu znacznej ilości świeżej wody po uprzednim odpompowaniu zużytej, zwiększonej częstotliwości płukania filtra, stosowaniu węgla aktywnego, zmianie ustawień urządzeń dozujących podchloryn sodu, dozowaniu dwutlenku chloru, a także regularnie zlecał badania kontrolne. Z uwagi na brak efektów oraz utrzymujące się przekroczenia, pomimo wyłączenia basenu z użytkowania przez dłuższy okres, po konsultacji ze specjalistami przystąpiono do działań zmierzających do usunięcia potencjalnego biofilmu z instalacji basenowej. Przeprowadzono szokowe chlorowanie niecki basenowej oraz filtra w obiegu zamkniętym. Kilukrotnie napełniano odcięty filtr wodą o wysokim stężeniu chloru wolnego lub tlenu aktywnego po czym ją spuszczano. Następnie gruntownie wyczyszczono filtr i podłączono go w tryb pracy w cyrkulacji z niecką basenową. Przeprowadzone działania interwencyjne spowodowały znaczny spadek stężenia chloroformu w badanych próbkach (niecka: 0,03 mg/l - 0,08 mg/l, cyrkulacja: 0,026 mg/l - 0,09 mg/l) i zaobserwowano zdecydowaną poprawę jakości wody w II półroczu 2021 r.

Z uwagi na to, iż system filtracyjny obiektu nie jest w stanie zapewnić jakości wody zgodnej z obowiązującymi wymaganiami zarządca obiektu stara się uzyskać środki finansowe na modernizację instalacji.

Obserwowano również obniżoną wartość parametru redox w niecce basenowej (4 próbki), który jest pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej, nie ma jednak wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Badanie próbek wody ciepłej, pobranych z natrysków na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej, wykazało obecność bakterii *Legionella* sp. w ilości świadczącej o wysokim skażeniu instalacji (3300; 2900 jtk/100 ml). W związku z powyższym, wydano decyzję nr NS/HK-432-D-36/21 z dnia 01.03.2021 r. nakazującą w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol w instalacji ciepłej wody użytkowej, podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella* sp. oraz poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarządca poinformował, iż bezzwłocznie wyłączył z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol wodnopowietrzny oraz zlecił przeprowadzenie dezynfekcji chemicznej instalacji przez firmę zewnętrzną. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. W związku z powyższym zakończono prowadzone postępowanie administracyjne.

Badanie wody przeprowadzono po 3 miesiącach od stwierdzonego skażenia również wykazało kolonizację instalacji bakteriami *Legionella* sp. (skażenie średnie 550;560 jtk/100 ml). Zarządca obiektu po otrzymaniu ww. informacji zlecił dezynfekcję chemiczną. Podczas kontroli wykonanej po upływie 4 tygodni od wystąpienia przekroczeń (zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia) stwierdzono doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymagań. W związku z powyższym wydana została decyzja nr NS/HK-432-D-141/21 z dnia 10.09.2021 r. . umarzającą wszczęte postępowanie administracyjne. Skażenie średnie wykazała również kontrola wewnętrzna przeprowadzona w grudniu. Po przeprowadzeniu dezynfekcji zlecone zostaną badania kontrolne.

Z uwagi na przekroczenia parametru chloroformu oraz problemy ze wzmożoną kolonizacją bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody użytkowej, zostanie wydana za 2021 r. „zbiorcza roczna ocena wody na pływalni” ze stwierdzeniem uchybień podczas eksploatacji obiektu.

Kryta Pływalnia Aquarius Kopernik al. Korfantego 18, Zabrze posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 cyrkulacje.

W 2021 r. z Krytej Pływalni Aquarius Kopernik pobrano ogółem:

- 169 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 14 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie 01.01. - 11.02.2021 r. oraz 20.03. - 03.05.2021 r. obiekt był zamknięty dla klientów, w wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 w Polsce. Od 04.05.2021 r. obiekt działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przed udostępnieniem niecek, odpowiednia jakość wody została potwierdzona wynikiem badań. W okresie 25.07.- 06.08.2021 r. trwała przerwa technologiczna podczas, której wymieniono wodę w niecce sportowej oraz przeprowadzono prace konserwacyjne.

Analizy laboratoryjne próbek wody pobieranych z niecek basenowych wykazały zbyt niską wartość parametru redox (32 próbki), podwyższone stężenie chloru związanego (6 próbek) oraz podwyższone pH (3 próbki). Są to parametry techniczne, których wartość zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni i zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

W 9 próbkach wody stwierdzono podwyższoną wartość chloroformu. Przekroczenia w nieckach basenowych wynosiły od 0,048 mg/l do 0,09 mg/l (6 próbek), a w systemach cyrkulacji od 0,058 mg/l do 0,11 mg/l (3 próbki), przy wartości dopuszczalnej 0,03 mg/l. Zarządca, w celu redukcji wartości chloroformu, każdorazowo przeprowadzał działania korygujące polegające m. in. na: zmianie ustawień urządzeń dozujących podchloryn sodu, dozowaniu dwutlenku chloru,

dopuszczeniu znacznej ilości świeżej wody, a także przedstawiał wyniki badań potwierdzające ich skuteczność.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ.

W ewidencji figuruje **5** obiektów, skontrolowano **2** obiekty przeprowadzając w nich **2 kontrole dotyczące nadzoru nad jakością wody - Legionella sp.)**

Domy pomocy społecznej świadczą szeroki wachlarz usług, tj. opiekuńcze, socjalne, terapeutyczne, rehabilitacyjne czy edukacyjne. W większości obiektów mieszkańcy korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne zapewnione są całodobowo. Domy Pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki dostosowane dla osób niepełnosprawnych lub z możliwością skorzystania z łazienek ogólnodostępnych zlokalizowanych w korytarzach. Pokoje są umeblowane i w większości domów urządzone zgodnie z gustami pensjonariuszy. Wszystkie obiekty posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, a te które posiadają gabinety lekarskie również ze specjalistycznymi firmami na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych. Domy posiadają własne pralnie lub podpisane umowy z firmą zewnętrzną na usługi pralnicze.

W okresie sprawozdawczym wpłynęła jedna interwencja:

- *Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Zabrze przy ul. Jana Matejki 62* – wniosek dot. niewłaściwego metrażu pokoju. Stwierdzono że organem właściwym rzeczowo i miejscowo do rozpatrzenia interwencji jest Wojewoda Śląski, który wydaje zezwolenia na prowadzenie domów pomocy społecznej, w związku z czym interwencję przekazano w całości bez rozpatrzenia.

INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

W ewidencji figurują **3** obiekty. W roku 2021 obiekty te nie były skontrolowane.

Ta grupa obiektów prowadzi opiekę oraz zajęcia z osobami starszymi oraz z osobami niepełnosprawnymi fizycznie i z częściowym upośledzeniem umysłowym. Zajęcia odbywają się pod nadzorem opiekunów. Warsztaty terapii zajęciowej zapewniają uczestnikom korzystanie z różnych rodzajów pracowni m.in. plastycznej, stolarskiej, teatralno-muzycznej.

PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ– brak w ewidencji

NOCLEGOWNIE I DOMY DLA BEZDOMNYCH

W ewidencji figurują 4 obiekty. W roku 2021 skontrolowano **3 obiekty**. Przeprowadzono w nich **3 kontrole**.

Skontrolowane obiekty zarządzane są przez Towarzystwo Pomocy Im. św. Brata Alberta – Koło Zabrzeńskie i są to:

- *Schronisko dla bezdomnych kobiet , ul. Ofiar Katynia 48, Zabrze,*
- *Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ul. Ofiar Katynia 48, Zabrze,*
- *Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Kochanowskiego 26, Zabrze*

Podczas przeprowadzonych kontroli w ww. obiektach nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych.

HOTELE I INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

W ewidencji figuruje **17** obiektów noclegowych, tj.: 4 hotele skategoryzowane oraz 13 innych obiektów świadczących usługi noclegowe (w tym 7 obiektów hotelarskich bez kategoryzacji i 6 obiektów, w których znajdują się pokoje gościnne). W 2021 r. . **skontrolowano 9 obiektów**, w których przeprowadzono **14 kontroli**.

Stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pokoje posiadają pełne węzły sanitarne. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Gospodarka odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną prowadzone były prawidłowo.

W okresie sprawozdawczym wpłynęła interwencja dotycząca nieprzestrzegania nakazu zasłaniania ust i nosa przy pomocy maseczki w Hotelu ALPEX w Zabrzu przy ul. Franciszkańskiej 8. Podczas kontroli interwencyjnej w dniu 09.12.2021 r. pouczono personel o konieczności przestrzegania w/w nakazu.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej m. in. w budynkach zamieszkania zbiorowego.

W 2021 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella sp. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 4 obiektach:

- *Park Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a, Zabrze*
- *Hotel Diament, ul. Cisowa, Zabrze*
- *Willa Ambassador, ul. 3 maja 78, Zabrze*

- *Valdi Classic, ul. Wyciska, Zabrze*

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU I SOLARIA, ORAZ ZAKŁADY W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z WW. USŁUG.

Zakłady te stanowią najliczniejszą grupę nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej, ze względu jednak na ograniczenia w funkcjonowaniu obiektów sektora „*beauty*”, w tym całkowity zakaz (przez większą część roku) prowadzenia działalności przez siłownie i kluby fitness, w roku 2021 skontrolowano zaledwie **12** obiektów i przeprowadzono w nich **15** kontroli sanitarnych, w tym część w związku z interwencjami. Nałożono **2 mandaty karne** na sumę **700 zł.**

Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

Obiekt skontrolowany ze stwierdzonym **złym stanem sanitarno-technicznym** na koniec roku sprawozdawczego:

- *Solarium, Zabrze, ul. Wolności 239* – za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne wydano decyzję administracyjną nr NS/HK-432-D-171/21 z dnia 30.11.2021 r. W terminie do dnia 31.03.2022 r. strona została zobowiązana do:
  - wydzielenia pomieszczeniu lub miejsca do przechowywania zapasu środków higienicznych i ochrony osobistej;
  - uzupełnienia ubytku płytek ceramicznych na ścianie w toalecie dla personelu;
  - odnowienia powierzchni ścian i sufitów w węzłach sanitarnych, pomieszczeniu socjalnym oraz w magazynie.

W związku z wniesionymi skargami przeprowadzono wizje lokalne oraz kontrole interwencyjne.

Interwencje, dotyczące niezachowania należytej czystości przy świadczeniu usług:

- *Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. 3 Maja 61* (sprawa nr NS/HK-0911-75/21) – stwierdzono nieprawidłowości higieniczno-sanitarne, tj.: brudne pomieszczenia oraz wyposażenie zakładu, brak środków higieny (ręczników, dozowników z preparatami do mycia i dezynfekcji rąk), niewłaściwe warunki przechowywania zapasu czystego asortymentu, nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji sprzętu (nieprzestrzeganie zaleceń producenta, dot. przygotowania i stosowania preparatu). Wobec powyższego nałożono mandat karny oraz wydano zalecenia doraźne. Strona usunęła wszystkie nieprawidłowości.

Interwencje dotyczące nieprzestrzegania obostrzeń w czasie trwania epidemii:

- **Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. gen. de Gaulle'a 9** (sprawa nr NS/HK-0911-30/21) – zgłoszenie dot. świadczenia usług w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności dla zakładów z branży „beauty”. W celu wyjaśnienia sprawy wezwano właścicieli zakładu do tut. Stacji. Podczas przesłuchania ustalono, że w zakładzie pomimo zakazu były świadczone usługi fryzjerskie. W związku z nieprzestrzeganiem obostrzeń w czasie trwania epidemii nałożono karę pieniężną w kwocie 10000 zł (Decyzja nr DS-0645-478(4)/21 z dnia 30.04.2021 r.). Strona (repr. przez adw.) Strona odwołała się od przedmiotowej decyzji do organ wyższej instancji (ŚPWIS). Organ rozważył przesłanki i wstrzymał z urzędu natychmiastowe wykonanie decyzji PPIS w Gliwicach (Postanowienie nr NS JKİŚ.906.187.2021 z dnia 10.06.2021 r.).
- **Zakład kosmetyczny, Zabrze, ul. ks. A. Hauptmana 16/1** (sprawa nr NS/HK-0911-31/21) – zgłoszenie dot. świadczenia usług w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności dla zakładów z branży „beauty”. Przeprowadzono rozmowę z właścicielką zakładu, która oświadczyła, że zakład był otwarty wyłącznie w celu wysprzątania go. Dodatkowo pouczone właścicielkę o obowiązujących obostrzeniach oraz wytycznych MZ i GIS w czasie trwania epidemii.
- **Gabinet masażu, Zabrze, ul. Szkolna 5J** (sprawa nr NS/HK-0911-32/21) – zgłoszenie dot. prowadzenia działalności w zakresie masażu erotycznego pod „przykrywką” usług fizjoterapii. W celu wyjaśnienia sprawy wezwano do tut. Stacji właścicielkę zakładu. Podczas przesłuchania ustalono, że w zakładzie prowadzona jest działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej (masaż) oraz działalność fizjoterapeutyczna. W czasie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności dla zakładów z branży „beauty” – świadczone były wyłącznie usługi fizjoterapeutyczne (w oparciu o posiadane kwalifikacje w zawodzie, tj. technik masażysta). Ponieważ zakład nie spełnia wymogów do prowadzenia działalności leczniczej – właścicielka zakładu zobowiązała się zaprzestać wykonywania usług masażu, (w czasie obowiązywania zakazu).
- **Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. Jordana 14** (sprawa nr NS/HK-0911-36/21) – zgłoszenie dotyczące świadczenia usług w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności dla zakładów z branży „beauty”. Podczas wizji lokalnej stwierdzono, że zakład był nieczynny. Sporządzono dokumentację fotograficzną.
- **Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. Wolności 149** (sprawa nr NS/HK-0911-48/21) – zgłoszenie dot. świadczenia usług w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia działalności dla

zakładów z branży „beauty”. W celu wyjaśnienia sprawy przesłuchano Właścicielkę, która oświadczyła, że przestrzegała obowiązujących zakazów i nie świadczyła usług fryzjerskich.

DWORZEC KOLEJOWY

Dworzec PKP przy pl. Dworcowym 7 w Zabrze.

W ewidencji figuruje 1 obiekt, który skontrolowano i **przeprowadzono w nim 3 kontrole.**

Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych. W holu dworca znajdują się kasy biletowe, ławki dla podróżnych, punkt informacyjny. W przejściu podziemnym na peron funkcjonuje toaleta ogólnodostępna przystosowana dla osób niepełnosprawnych oraz pokój dla matki z dzieckiem. Na peronie ustawione są ławki oraz pojemniki na odpady komunalne. Utrzymaniem porządku i czystości na terenie dworca zajmuje się firma „BACA” Sp. z o.o. przy ul. Dworcowej 3 w Katowicach.

Zakończono realizację decyzji z dnia 31.07.2020 r., która dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego zawilgoconych i zagrzybionych ścian oraz sufitu w korytarzu komunikacji wewnętrznej prowadzącym do toalety damskiej, oraz odnowienia powierzchni ścian i sufitu w tej części pomieszczenia, co zostało potwierdzone podczas kontroli sprawdzającej.

Po przeprowadzonej kontroli planowanej części infrastruktury dworca (**hol, toaleta ogólnodostępna**) będącego w zarządzaniu administratora, tj. *Jednostki Gospodarki Nieruchomościami, pl. Warszawski 10, 41-800 Zabrze*, stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych, które dotyczyły m.in. doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego ścian po wymianie instalacji centralnego ogrzewania, zniszczonej powierzchni mebli (szafki) oraz ubytków płyt sufitowych metalowych w pomieszczeniu porządkowym, brudnych powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach segmentu A i B budynku dworca. Ponadto przeprowadzono również kontrolę części infrastruktury dworca (**tunel oraz peron**) będącego w zarządzaniu *PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. Zakładów Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach, ul. Nakielska 3, 42-600 Tarnowskie Góry* podczas, której stwierdzono zniszczoną powierzchnię oraz ubytki części sufitu w tunelu prowadzącym na peron.

W związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne z terminem realizacji do dnia 31.07.2022 r.

Obiekt otrzymał ocenę złą.

TERENY REKREACJI I WYPOCZYNKU

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów nadzorowano obiekty dysponujące nieckami basenowymi nie będące pływalniami.

W tej grupie znajduje się **8 obiektów**, z których **3 skontrolowano** i przeprowadzono **3 kontrole**.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach znajdują się 2 obiekty, które ze względu na brak cyrkulacji (przepływu) wody nie spełniają kryteriów pływalni określonych Ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2020 r, poz. 350 ze zm.). Obiekty te nie posiadają systemu uzdatniania wody, a dezynfekcja wody odbywa się poprzez ręczne dozowanie środków chemicznych. W 2021 r. przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe stanu sanitarno-technicznego, a w 2 obiektach sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju opracowanych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2, w związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii.

Kapielisko Leśne, ul. Srebrna 10, Zabrze

W 2021 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 8 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Kapielisko, ul. Jaskółcza 40, Zabrze

W 2021 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 10 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 12 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W dniach 29-30 lipca Kapielisko Leśne w Zabrzu było nieczynne w uwagi na obecność bakterii *Escherichia coli* oraz *Pseudomonas aeruginosa* oraz zbyt niskie stężenie chloru wolnego w pobranych próbkach wody z niecki dużej oraz brodzika. Uruchomienie obiektu nastąpiło po wymianie wody w niecce basenowej oraz po uzyskaniu prawidłowych wyników badań mikrobiologicznych wody z niecki dużej, które potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

ZAKŁAD KARNY

W ewidencji tut. Stacji znajduje się jeden *Zakład Karny w Zabrze przy ul. Janika 12*, w którym przeprowadzono **2 kontrole**. Podczas kontroli sprawdzających stwierdzono zrealizowanie zarządzeń decyzji wydanych w 2018 r. w następstwie interwencji wniesionych przez osadzonych, dotyczących nieodpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego, w szczególności pomieszczeń łaźni, toalet ogólnodostępnych w pawilonach dla osadzonych.

APTEKI

W ewidencji figuruje **49 obiektów**, z których **2 skontrolowano**, w których przeprowadzono **2 kontrole**,

W okresie sprawozdawczym wpłynęły wnioski o interwencję:

- *Aptek Dbam o zdrowie w Zabrze przy ul. 3 maja 11 i ul. 3 Maja 25* – dotycząca nieprzestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa przez personel przez personel,
- *Aptece przy ul. Dworcowej 3 w Zabrze* – dotycząca przepełnionego pojemnika na przeterminowane leki ustawionego w sali ekspedycyjnej.

Przeprowadzono kontrole sanitarne oraz wizję lokalną, które nie potwierdziły słuszności wniesionych zarzutów.

OBIEKTY SPORTOWE

W ewidencji figuruje **16 obiektów**, z czego skontrolowano **2 obiekty**, w których przeprowadzono **5 kontroli**.

Podczas kontroli doraźnej na terenie *Stadionu Sportowego w Zabrze przy ul. Roosevelta 81* stwierdzono nieprawidłowości sanitarne, za które został nałożony **mandat karny w wysokości 500 zł** i nieprawidłowości techniczne, w związku z czym wszczęto postępowanie administracyjne. Nieprawidłowości dotyczyły m.in. zalegających odpadów przy kioskach gastronomicznych i przy wejściu do windy, brudnych powierzchni podłóg i wyposażenia toalety, uszkodzenia sufitu w toalecie damskiej oraz braku podajników na ręczniki jednorazowe w toaletach. W związku z usunięciem wszystkich nieprawidłowości w dniu 26.05.2021 r. wydano **decyzję umarzającą** postępowanie nr **NS/HK-432-D-65/21**.

W 2021 r. wpłynęły interwencje:

- *Hala Sportowej w Zabrze przy ul. Gagarina 2* – dotycząca nieprzestrzegania obostrzeń w związku ze stanem epidemii oraz złego stanu sanitarnego. Podczas kontroli doraźnej w dniu 17.05.2021 r. stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczące braku dozowników na mydło w płynie i preparatu do dezynfekcji rąk w toaletach oraz braku

zabezpieczenia ręczników jednorazowego użytku w pomieszczeniach, w których prowadzone są zajęcia. Kontrola sanitarna sprawdzająca w dniu 25.05.2021 r. potwierdziła usunięcie wszystkich nieprawidłowości

- **Hala POGOŃ w Zabrze przy ul. Wolności 410** – dotycząca organizacji imprezy masowej bez opinii sanitarnej na terenie hali. Ustalono że ww. impreza masowa została odwołana.

OBIEKTY KULTURALNO– WIDOWISKOWE

W ewidencji figuruje **19 obiektów**. W skontrolowanych **3 obiektach** przeprowadzono **3 kontrole**. Zakończono postępowanie administracyjne w **Teatrze Nowym w Zabrze przy pl. Teatralnym 1**. Strona zwróciła się z pismem w sprawie wykonania zarządzeń decyzji nr NS/HK-432-D-95/16 dotyczącej odnowienia powłok malarskich ścian i sufitów w obiekcie. Kontrola sprawdzająca w dniu 22.06.2021 r. wykazała wykonanie decyzji w całości, w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne.

W dniu 17.12.2021 r. przeprowadzono kontrolę w związku z toczącym się postępowaniem administracyjnym w **Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze przy ul. 3 maja 19**. W związku z pismem Muzeum Górnictwa Węglowego w sprawie wygaszenia decyzji nr NS/HK-432-D-40/11-19 oraz trwającymi pracami renowacji całego budynku zmieniającymi jego funkcjonalność, wydano **decyzję wygaszającą**.

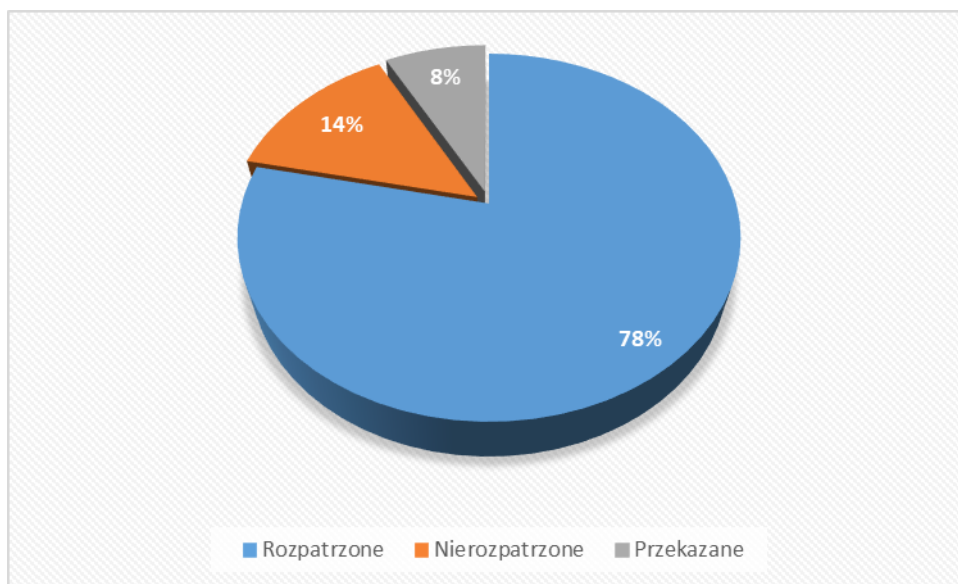
INNE OBIEKTY

W tej grupie figuruje 35 obiektów, z których **skontrolowano targowisko, pomieszczenie dla osób zatrzymanych oraz przystanek autobusowy**. W obiektach tych przeprowadzono ogółem **4 kontrole**.

W okresie sprawozdawczym wpłynęła skarga dotycząca zalegających odpadów na terenie **Targowiska w Zabrze przy ul. Jagielly**. Kontrola sanitarna doraźna z dnia 05.07.2021 r. potwierdziła słuszność wniesionych zarzutów, w związku z czym wydano zalecenia doraźne.

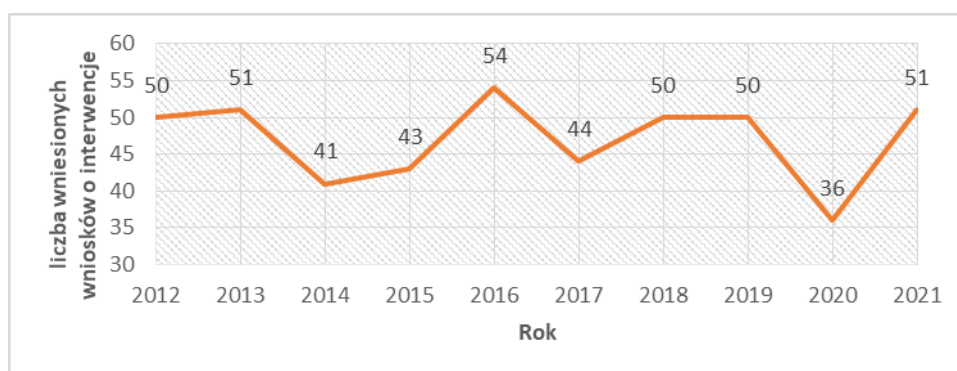
STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY NIERUCHOMOŚCI, HIGIENA POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI NA PODSTAWIE WNIESIONYCH INTERWENCJI

W roku 2021 wpłynęło **51** interwencji zgłaszanych przez mieszkańców miasta, z których rozpatrzono **40**. W ramach interwencji przeprowadzono **28 kontroli**, natomiast pozostałe, których załatwienie nie należało do kompetencji inspekcji sanitarnej, przekazano zgodnie z kompetencjami innym organom lub informowano strony o innym sposobie rozpatrzenia sprawy.

Rycina 1 Wniesione interwencje w 2021 r. .

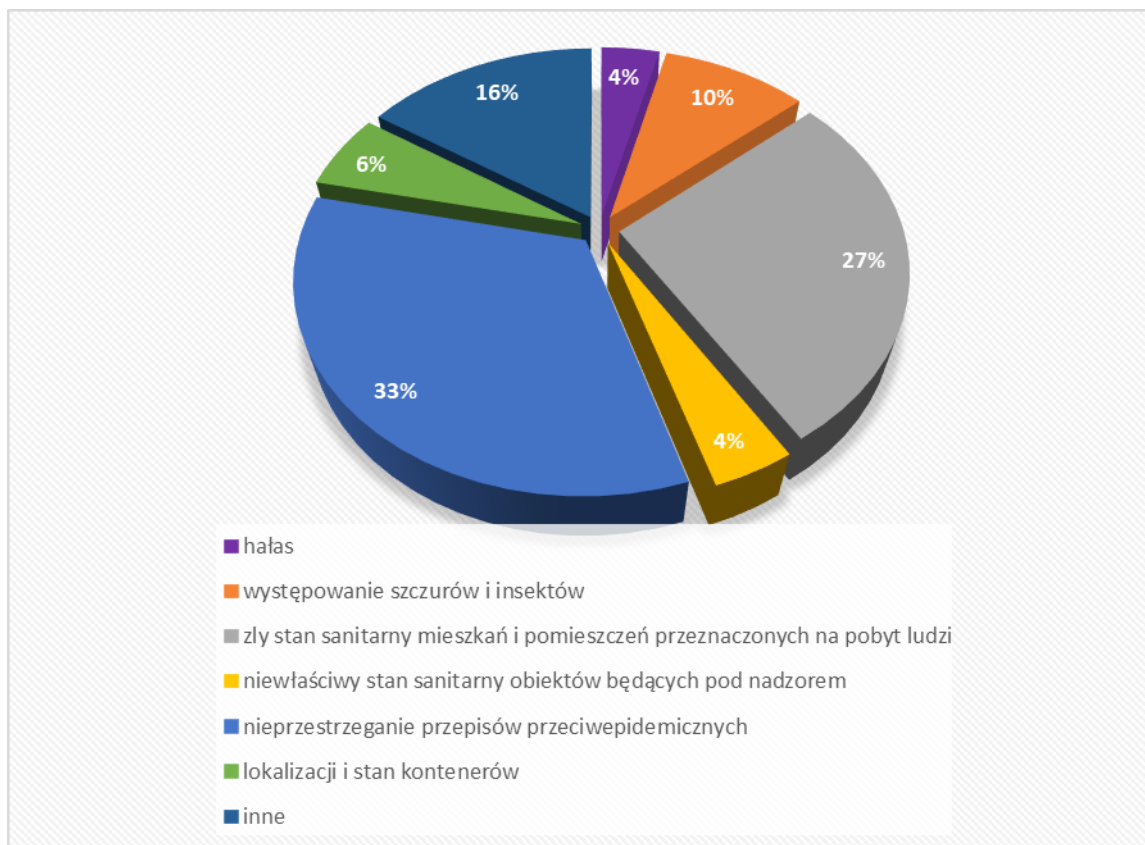
Liczba wniesionych wniosków o interwencję wzrosła w stosunku do roku ubiegłego, co przedstawia poniższy wykres.

Rycina 2 Liczba wniesionych interwencji w latach 2012-2021 przez mieszkańców miasta Zabrze

Uciążliwości powodowane przez hałas

W roku 2021 wpłynęły **2 wnioski o interwencję**, z których jedną sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze, natomiast w drugim przypadku poinformowano stronę o konieczności zwrócenia się do organów ochrony środowiska.

Rycina 3 Najczęstsze uciążliwości zgłaszane przez mieszkańców Zabrze w 2021 r. oku

- **Hałas przenikający do pomieszczeń mieszkalnych przy ul. Miczurina 14 w Zabrze** emitowany przez pracujące maszyny i urządzenia na placu budowy w Zabrze przy ul. Krakowskiej.

Ponieważ problem nadmiernej emisji hałasu w środowisku nie leży w gestii organów inspekcji sanitarnej, sprawę przekazano zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową organom ochrony środowiska Urzędu Miasta w Zabrze, nad którymi nadzór sprawuje Prezydent Miasta.

- **Hałas przenikający do mieszkania nr 11 przy ul. Kawika 3 w Zabrze** emitowany przez urządzenia zainstalowane na budynku pobliskiego pawilonu handlowego.

Poinformowano stronę, iż inspekcja sanitarna nie przeprowadza pomiarów hałasu emitowanego do środowiska przez urządzenia zlokalizowane poza budynkiem, a jedynie pomiary hałasu pochodzącego od urządzeń stanowiących wyposażenie techniczne budynków np.: przez pompy, piece c.o. i c.w.u., stacje transformatorowe, urządzenia dźwigowe, instalacje wentylacyjno-klimatyzacyjne oraz urządzenia zainstalowane w lokalach usługowych znajdujących się w budynkach mieszkalnych. W związku z tym poinformowano stronę, iż w sprawie hałasu przenikającego do mieszkania z urządzeń

zainstalowanych na budynku pawilonu handlowego należy zwrócić się do organów ochrony środowiska.

Interwencje związane z niewłaściwym stanem sanitarnym mieszkań i związane z tym uciążliwością.

W roku sprawozdawczym wpłynęło **14 wniosków o interwencję** dotyczących ww. spraw, z których **10 rozpatrzono**, jedną sprawę bez wstępnego rozpoznania przekazano do odpowiedniego organu. Za zasadne uznano **8 spraw** w związku z czym **wydawano zalecenia doraźne**. Uczestniczono również w organizowanych przez zarządców budynków oględzinach zaniedbanych, zanieczyszczonych lokali mieszkalnych.

Za zasadne uznano interwencje dotyczące:

- zawilgocenia i zagrzybienia ścian i sufitów w mieszkaniach w Zabrze przy ul. Knurowskiej 10/5 i ul. Sienkiewicza 41a/3, ul. 3 Maja 37/2 – po przeprowadzonych kontrolach, sprawy przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrze, celem załatwienia zgodnie z kompetencjami;

- występowania insektów oraz gryzoni w budynkach

- w Zabrze przy ul. C. Skłodowskiej 16d/11, ul. Krasieńskiego 36/3, ul. Rataja 14/3,
- po przeprowadzonej kontroli i wizjach lokalnych, zarządca przeprowadzał zabiegi dezynsekcyjne;

- zaniedbanych lokali mieszkalnych w Zabrze przy ul. Chełmońskiego 10 (mieszkanie 8 i 11) i ul. Bytomskiej 73/4

- po przeprowadzonych kontrolach i wizjach lokalnych, zarządcy podejmowali działania polegające na uporządkowaniu mieszkań z zalegających śmieci, jak również wystawiali zlecenia specjalistycznym firmom DDD na przeprowadzenie dezynfekcji i dezodoryzacji mieszkań i części wspólnych budynków.

- awarie przewodów kanalizacyjnych w mieszkaniach - w Zabrze przy ul. Struzika 4a/2

- zarządca podjął działania mające na celu usunięcie awarii oraz przeprowadził zabiegi dezynfekcyjne.

Po przeprowadzonych kontrolach i wizjach lokalnych, **jedną interwencję uznano za niezasadne.**

Nie rozpatrzono 3 spraw dotyczących zaniedbanych lokali mieszkalnych w *Zabrzu przy ul. Joliot – Curie 9/1, ul. Struzika 4/2 i ul. Korczoka 89/9* – wystosowano pisma do zarządców budynków zawierające informacje o obowiązkach właścicieli oraz o możliwości zorganizowania wizji lokalnych, w których weźmie udział przedstawiciel inspekcji sanitarnej.

Nie rozpatrzono również **jednej sprawy w związku z odstąpieniem stron od wniesienia interwencji tj. w Zabrzu przy ul. J. Gala 4/15.**

Interwencje związane z niewłaściwym stanem sanitarnym innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi

W roku sprawozdawczym **wpłynęło 7 interwencji** dotyczących ww. spraw, z których **4 rozpatrzono. Bez wstępnego rozpoznania jedną sprawę przekazano** do innego organu. Za zasadne uznano **3 sprawy**, natomiast **3 nie zostały rozpatrzone.**

W 2021 r. wpłynęła interwencja dotycząca obiektu użyteczności publicznej :

- *Zakład Fryzjerski przy ul. 3 Maja w Zabrzu* – po przeprowadzonej kontroli nałożono **mandat karny w wysokości 500 zł** i wydano zalecenia doraźne.

Sprawa przekazana bez wstępnego rozpoznania:

- *Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Zabrzu przy ul. Jana Matejki 62* – sprawa dotycząca niewłaściwego metrażu pokoju pensjonariusza została przekazana bez wstępnego rozpatrzenia do Wojewody Śląskiego;

Pozostałe sprawy nie dotyczące obiektów użyteczności publicznej

Za zasadne uznano 2 interwencje dotyczące *zanieczyszczonych piwnic nieczystościami płynnymi:*

w Zabrzu przy ul. Klonowej 15, oraz przy ul. Struzika 6 – po przeprowadzonych kontrolach sanitarnych, zarządcy podejmowali działania polegające na usunięciu nieczystości oraz zlecali specjalistycznym firmom DDD przeprowadzenie zabiegów dezynfekcyjnych, co potwierdzano protokołami z przeprowadzonych prac.

Nie rozpatrzono 2 spraw:

- wydobywanie się uciążliwego zapachu z piwnicy lokatorskiej w *budynku przy ul. Robotniczej 2 w Zabrzu* – zarządca podjął w tej sprawie stosowne działania;
- brak właściwego stanu sanitarnego w pomieszczeniach *ogrzewalni dla osób bezdomnych przy ul. Stalmacha 7 w Zabrzu* – zgłoszenie z dnia 30.12.2021 r.- sprawa będzie rozpatrywana w 2022 r.

Nieprzestrzeganie przepisów przeciwepidemicznych

Do tej grupy zaliczono wnioski dotyczące nieprzestrzegania reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19.

W roku sprawozdawczym **wpłynęło 17 wniosków o interwencję**, z których **15 rozpatrzono**, **jedną sprawę bez wstępnego rozpoznania** przekazano do rozpatrzenia przez Policję.

W tej grupie obiektów nie potwierdzono nieprzestrzegania zasad reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19 w: Zakładach Fryzjerskich przy ul. Jordana 24 oraz „Złote Studio” przy ul. Wolności 149 w Zabrze – w powyższych sprawach przeprowadzono wizje lokalne w celu potwierdzenia prowadzenia działalności lub wzywano na przesłuchania w celu złożenia wyjaśnień.

Nieprzestrzeganie zasad reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19 stwierdzono również w innych obiektach objętych nadzorem tj.:

- ***Hala Sportowa przy ul. Gagarina w Zabrze*** - po przeprowadzonej kontroli wydano zalecenia doraźne, których usunięcie potwierdziły kontrole sprawdzające.

Nieprzestrzeganie zasad reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19 stwierdzono również w innych obiektach użyteczności publicznej tj.:

- ***Klub taneczny „TECZA” przy ul. Kasprowicza 5 w Zabrze*** – po przeprowadzonej kontroli przy współudziale funkcjonariuszy Policji, stwierdzono nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zorganizowanej imprezy tanecznej. W związku z powyższym w dniu 06.04.2021 r. wydano decyzję administracyjną nakazującą stronie zaprzestanie działalności prowadzonej w obiekcie. Rozstrzygnięciu **nadano rygor natychmiastowej wykonalności**. Ponadto w dniu 09.04.2021 r. .wystosowano pisma do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrze, o sprawdzenie wymogów budowlanych dla prowadzenia tego typu działalności, jak również do Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zabrze w sprawie sprawdzenia wymogów przeciwpożarowych w obiekcie.

W pozostałych przypadkach, po przeprowadzonych kontrolach i wizjach lokalnych, sprawy uznano za niezasadne.

Inne

W roku sprawozdawczym **wpłynęło 8 wniosków o interwencję**, z których **2 sprawy bez wstępnego i 1 po wstępnym rozpoznaniu** przekazano do rozpatrzenia innym organom.

Sprawy dotyczyły:

- *hodowla gołębi na terenie posesji przy ul. 3 Maja 46 w Zabrze* - po przeprowadzonej wizji lokalnej sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze;
- *zły stan techniczny i sanitarny niezamieszkałego (stan surowy) budynku przy ul. Staromiejskiej 15 w Zabrze* – po przeprowadzonej wizji lokalnej sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze;
- *zaniedbany teren posesji przy ul. Brackiej 10 w Zabrze* - po przeprowadzonej wizji lokalnej sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze;
- *zanieczyszczony teren posesji przy ul. Gogola 6 w Zabrze* - po przeprowadzonej wizji lokalnej sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze.

Pozostałe sprawy dotyczyły:

- *przepelniony pojemnik na przeterminowane leki w Aptece przy ul. Dworcowej 3 w Zabrze* – po dokonanych oględzinach sprawę uznano za niezasadną;
- *dokarmianie wiewiórek i ptactwa przez właścicielkę posesji przy ul. Wybickiego 23 w Zabrze (sprawa zgłoszona dwukrotnie)* - po przeprowadzonej wizji lokalnej sprawę uznano za niezasadną;
- *rozlewisko po opadach atmosferycznych przy ul. Wolności 331 w Zabrze* - po przeprowadzonej wizji lokalnej zarządca terenu podjął działania polegające na udrożnieniu studzienek kanalizacyjnych.

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

Oprócz sprawowanego stałego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, w 2021 r. i załatwiania wniosków o interwencję, pracownicy sekcji higieny komunalnej nadzorowali przeprowadzane **ekshumacje (27)**.

W 2021 r. .wydano:

- 26 decyzji ekshumacyjnych;
- 32 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy;
- 6 opinii na organizowanie imprez masowych sezonowych i okolicznościowych.

NADZÓR SANITARNY W ZAKRESIE JAKOŚCI WODY DO SPOŻYCIA.

Miasto Zabrze

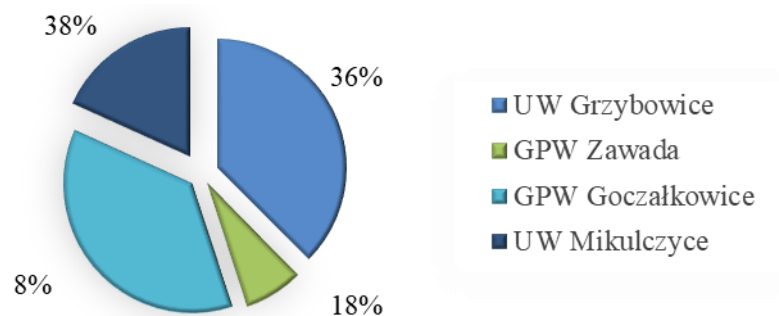
- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 180 047 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – 20292,3 m³/d.
- Za dystrybucję wody odpowiada Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215.
- Producentami wody są: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215 oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. z siedzibą przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

Mieszkańcy miasta Zabrze zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Grzybowice i ujęcia Mikulczyce oraz z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu napływa do Zabrze z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i strefy zasilania „Mikołów”, gdzie miesza się woda z Goczałkowic, Czańca i Dzieńkowic – (ujęcia powierzchniowe).

Tabela 3. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Zabrze

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność zaopatrywana wodę	Zaopatrywane strefy
1	UW Grzybowice	7610,2	65 892	Grzybowice, Rokitnica, Helenka, Mikulczyce, częściowo Śródmieście
2	SUW Mikulczyce	3704,9	30 010	Centrum Północ, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego, Maciejów
3	Zakup z GPW Zawada	1505,6	12 529	Rokitnica, Helenka, Biskupice
4	Zakup z GPW Goczałkowice	7471,7	71 616	Zaborze, Pawłów, Kończyce, Makoszowy, os. Janek, częściowo Śródmieście

Woda pochodząca z ujęcia w Grzybowicach zasila sieć wodociągową dzielnic: Grzybowice, Rokitnica, Helenka, Mikulczyce i częściowo Śródmieście. Eksploatowane są 4 studnie głębinowe: S-1, S-2, S-3, S-4 z utworów węglanowych triasu, o głębokości odwiertów 128-156 m. Ujmowana woda jest dobrej jakości i nie wymaga uzdatniania, przez co może być wtłaczana bezpośrednio do sieci. Celem wyeliminowania wtórnego skażenia mikrobiologicznego prowadzony jest proces dezynfekcji końcowej. Dezynfekcja odbywa się w sposób ciągły przy pomocy podchlorynu sodu.

Rycina 4. Procentowy udział wody produkowanej oraz z zakupu na terenie miasta Zabrze

Stacja Uzdatniania Wody Mikulczyce zaopatruje w wodę dzielnice: Centrum Północ, Maciejów, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego. Ujęcie zasilane jest w wodę ze studni głębinowej OPH-1 (utwory triasowe) o głębokości 150 m, a studnia P-1 pełni funkcję studni rezerwowej. Uzdatnianie wody polega na napowietrzaniu, utlenianiu podchlorynem sodu oraz filtracji (odmanganianie i odżelazianie) na 5 filtrach (piaskowo-żwirowych ze złożem katalitycznym). Dezynfekcja końcowa prowadzona w sposób ciągły przy użyciu podchlorynu sodu.

Mieszkańcy dzielnicy Biskupice oraz częściowo Helenka i Rokitnica zaopatrywani są w wodę pochodzącą z zakupu z ujęcia głębinowego Stacji Wodociągowej "Zawada" w Karchowicach (4 studnie). Woda z ujęć powierzchniowych dopływa z kierunków „Czaniec”, „Goczałkowice” oraz „Dzieńkowice”, skąd trafia do zbiorników wyrównawczych w Mikołowie. Zanim dostarczona zostanie z ww. stacji uzdatniania do mieszkańców dzielnicy Pawłów, Kończyce, Makoszowy, Zaborze, os. Janek i częściowo Śródmieście, w celu minimalizacji ryzyka wystąpienia wtórnego zanieczyszczenia mikrobiologicznego, woda poddawana jest procesowi dodatkowej dezynfekcji w punktach: „Przepompownia Urbanowice”, „SZW Mikołów”, „SZW Czarny Las”.

Prowadzony jest stały nadzór nad ujęciami wody. Jakość wody podawanej bezpośrednio do sieci spełniała wymagania obowiązujących norm. Badania wody były prowadzone w 26 wyznaczonych punktach zgodności.

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem pracy na 2021 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 75 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 76 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz GPW S.A. w ramach wewnętrznego monitoringu jakości w 2021 r. . pobrało:

- 193 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 186 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Wszystkie pobrane próbki wody ze strefy „Mikulczyce”, „GPW Zawada”, „GPW/ZPWiK mieszana” spełniały pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1. oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W próbkę wody pobranej w grudniu ze strefy „Grzybowice” kontrola wewnętrzna wykazała obecność pojedynczych bakterii grupy coli, przy braku obecności wskaźników zanieczyszczenia kałowego. Badanie kontrolne wykonane niezwłocznie przez przedsiębiorstwo nie wykazało nieprawidłowości, co świadczy o incydentalnym charakterze zdarzenia.

Podczas prowadzonej przez GPW S.A. kontroli wewnętrznej jakości wody ze studzienki wodomierzowej przy ul. Sportowej (strefa „GPW Czaniec”) badania przeprowadzone w sierpniu wykazały obecność pojedynczych bakterii grupy coli. Niezwłocznie przeprowadzone badania kontrolne nie potwierdziły przekroczenia normatywu. Nie stwierdzono również obecności wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego w badaniach prowadzonych w strefie zasilania we wskazanym okresie.

Badania wody przeprowadzone w październiku przez ZPWiK Sp. z o.o. wykazały obecność pojedynczych bakterii grupy coli w 4 próbkach pobranych ze strefy zasilania „GPW Czaniec”. W związku z powyższym przedsiębiorstwo zgodnie z ustaloną procedurą pobrało do analiz próbki wody z całego obszaru zasilania, a następnie przystąpiło do prewencyjnej dezynfekcji odcinków sieci wodociągowej. O powyższym poinformowano dostawcę wody GPW SA., które zweryfikowało jakość wody w studzienkach zakupowych. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły skażenia w strefie. Omawiane zdarzenie nie miało wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Bakterie grupy coli są wskaźnikiem mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast ich obecność może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Przy stwierdzonych nieprawidłowościach ZPWiK Sp. z o.o. każdorazowo przedstawiało planowane przedsięwzięcia naprawcze oraz harmonogram ich realizacji.

Wszystkie pobrane próbki wody ze strefy „Grzybowice”, „Mikulczyce”, „GPW Zawada”, „GPW/ZPWiK mieszana” spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych

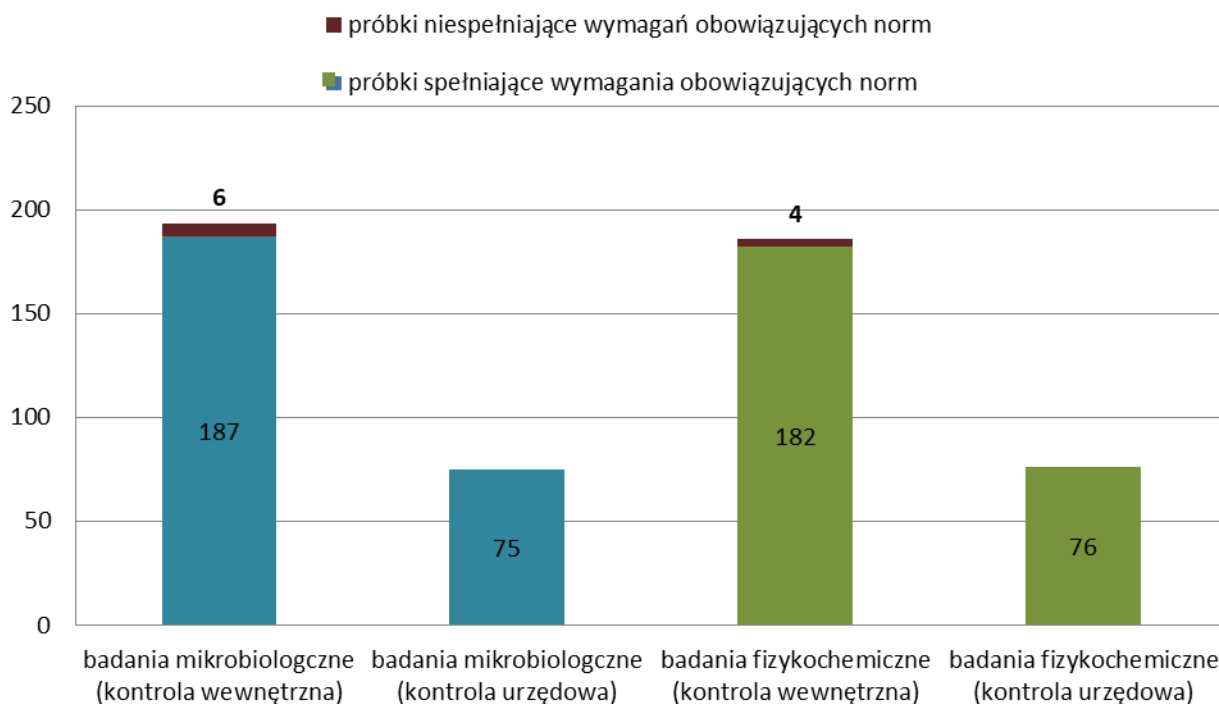
wymagania określone w załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 2 oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

Analiza wyników badań z obszaru zasilania „GPW Czaniec” wykazała utrzymujące się przekroczenia wartości parametrycznej ustalonej dla chloroformu w okresie wakacyjnym (do 0,0381 mg/l, przy zalecanej wartości do 0,03 mg/l), a także w próbce pobranej w grudniu. Wzrost stężenia tego parametru w miesiącach letnich obserwuje się od kilku lat. Woda pochodząca z SUW Czaniec jest bogata w związki organiczne będące prekursorami THM (ubocznych produktów dezynfekcji), w tym chloroformu. Zanim trafi do konsumentów na terenie Zabrze pokonuje ponad 70 km. Po drodze mieszana jest w zbiornikach wyrównawczych na terenie Mikołowa z wodą pochodzącą z Zakładu w Goczałkowicach oraz Dzieńkowicach. W celu minimalizacji wtórnego zanieczyszczenia mikrobiologicznego po drodze znajdują się punkty dochlorowywania. Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. wystosowało pismo do Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. z prośbą o przedstawienie konkretnych środków zaradczych, które w przyszłości wyeliminują ten problem, a zarazem spowodują poprawę jakości wody dostarczanej odbiorcom. Uzyskano informację, iż:

- zwiększono częstotliwość pobierania próbek wody w punktach strategicznych
- na bieżąco analizowane są parametry wody w celu korekty dawki dezynfekanta
- ograniczana jest ilość wody dopływającej z SUW Czaniec do zbiorników w Mikołowie
- podjęto działania zmierzające do zmiany dezynfekanta z chloru gazowego na podchloryn sodu na sieciowych zbiornikach wyrównawczych w Mikołowie
- rozpatrywana jest kwestia modernizacji stacji uzdatniania wody w celu obniżenia materii organicznej

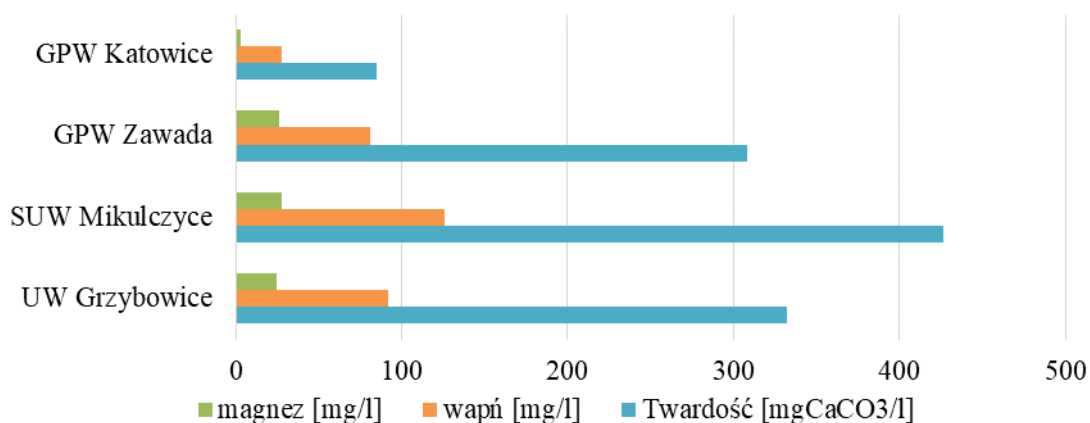
W przypadku wody do spożycia narażenie na działanie chloroformu następuje drogą pokarmową, poprzez wdychanie powietrza i kontakt przez skórę np. w trakcie kąpieli. W chwili obecnej brak jest dowodów na genotoksyczność chloroformu. Został on zakwalifikowany jako przypuszczalnie rakotwórczy dla ludzi. Najszerzej obserwowanym efektem jego toksyczności w wyższych stężeniach jest uszkodzenie wątroby.

Miasto Zabrze znajduje się na końcu sieci magistralnej GPW, dlatego obserwowany jest wzrost stężenia omawianego parametru. Woda z tego kierunku zaopatruje jeszcze mieszkańców części gminy Gierałtowie. Ponadto należy zaznaczyć, iż w wodę ze strefy zaopatrzenia ”Mikołów” zasilane są pływalnie, dla których ustawodawca określił wymagania dla chloroformu na takim samym poziomie, jak dla wody do spożycia.

Rycina 5. Porównanie ilości próbek wody spełniających wymagania obowiązujących norm pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm na terenie miasta Zabrze

Woda dostarczana mieszkańcom miasta Zabrze w zależności od źródła pochodzenia (głębinowa, powierzchniowa) charakteryzuje się zróżnicowaną twardością. W badanych próbkach wody nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie twardości wody. Zalecana wartość tego wskaźnika (60-500 mg CaCO₃/l) określona została ze względów zdrowotnych, jako wartość pożądaną dla zdrowia ludzkiego. Twardość wody jest skutkiem obecności rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia. Stopień twardości wody jest ważny z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności przez konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma istotny udział w dostarczaniu organizmowi wapnia i magnezu, co ma duże znaczenie dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Zalecana wartość dla magnezu wynosi 7–125 mg/l, wartość dla wapnia nie została określona w przepisach. Należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MZ nie nakłada obowiązku uzupełniania minimalnej zawartości omawianych związków.

Rycina 6. Średnie wartości twardości, magnezu i wapnia na terenie miasta Zabrze

Na terenie Zabrze eksploatowane jest ujęcie pokopalniane „Szyb Maciej” przy ul. Srebrnej wykorzystujące wodę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Pobrano ogółem 7 próbek do badań mikrobiologicznych oraz 7 do badań fizykochemicznych ww. ujęcia. Wszystkie próbki badane w omawianym okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone w załączniku nr 1 część A. tabela 1, załączniku nr 1 część B., załączniku nr 1 część C. tabela 1 i 2, oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia. Woda z ww. ujęcia charakteryzuje się wysoką twardością – ok. 500 mg/l.

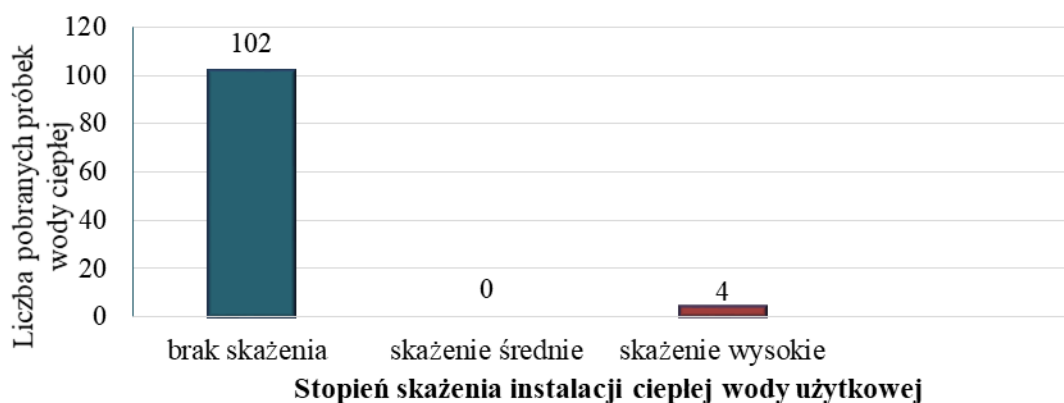
W 2021 r. wniesiono 3 zgłoszenia dotyczące pogorszenia jakości wody w Zabrze:

W związku z zażaleniami dotyczącym:

- rdzawego koloru wody ciepłej przy ul. Opolskiej w Zabrze
- pogorszenia się jakości fizykochemicznej wody przy ul. Lenartowicza w Zabrze
- zmiany zapachu i pienienia się wody ciepłej w budynku mieszkalnym przy ul. Czekanowskiej w Zabrze

upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali próbki wody do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych fizykochemicznych i organoleptycznych oraz dodatkowych chemicznych. Wszystkie badane parametry spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Z uwagi na powyższe zgłoszenia uznano za niezasadne.

Rycina 7. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Zabrze pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z §18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* Bakterie *Legionella sp.* odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionellozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej pobrano 102 próbki wody w 15 obiektach, z czego nieprawidłowości stwierdzono w 4 próbkach (1 obiekt). Analiza wyników badań wody ciepłej pobranej w:

- SP Szpital Kliniczny Nr 1 im. Prof. Stanisława Szyszko ŚUM w Katowicach, ul. Koziołka 1, Zabrze
- Śląskie Centrum Chorób Serca, ul. M.C. Skłodowskiej 9, Zabrze
- Szpital Specjalistyczny, ul. M.C. Skłodowskiej 10, Zabrze
- Szpital Miejski w Zabrze, ul. Zamkowa 4, Zabrze
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Pomocna Dłoń Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Pomocna Dłoń, ul. Janika 18, Zabrze
- Kamiliańskie Centrum Opiekuńczo-Lecznicze, ul. Dubiela 10, Zabrze
- DPS prowadzony przez Zakon Kamilianów, ul. Cisowa 6, Zabrze,
- DPS ul. Knurowska 17, Zabrze.
- DPS nr 3, ul. Brysza 3, Zabrze
- DPS nr 1, ul. Matejki 62, Zabrze
- Park Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a, Zabrze
- Hotel Diament, ul. Cisowa, Zabrze
- Willa Ambasador, ul. 3 maja 78, Zabrze

- Valdi Classic, ul. Wyciska, Zabrze

nie wykazała nieprawidłowości.

Natomiast skażenie bakteriami *Legionella* sp. stwierdzono w:

- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 im. Prof. Stanisława Szyszko Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, ul. 3 Maja 13-15, Zabrze

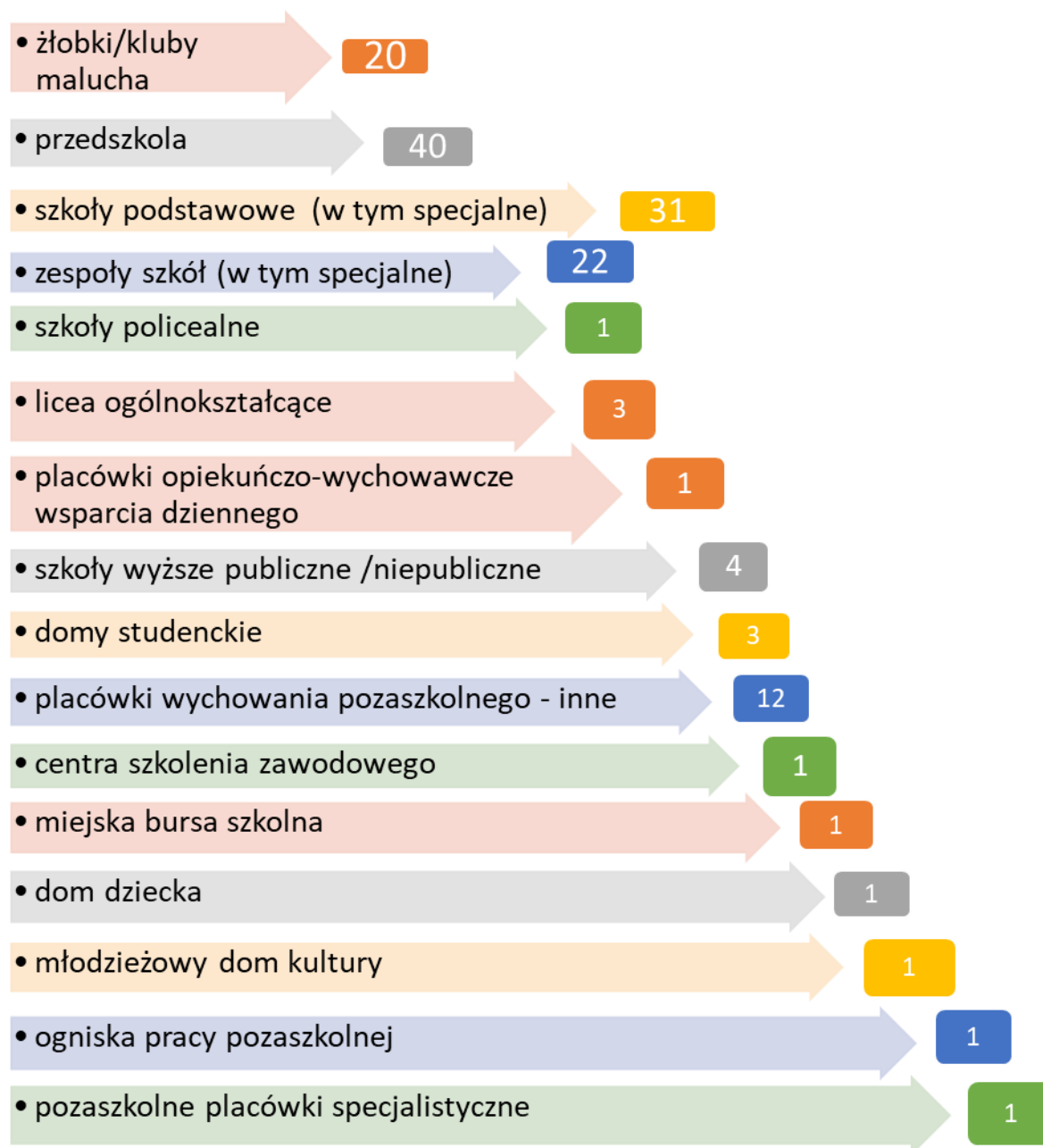
Analiza laboratoryjna pobranych przez zarządcę obiektu w czerwcu próbek wody wykazała wysokie skażenie punktowe w 2 próbkach. Powyższe przekroczenie wynikało z awarii pompy dozującej środek dezynfekcyjny. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej potwierdziła utrzymujące się przekroczenie mikrobiologiczne w stopniu wysokim, w związku z czym została wydana decyzja natychmiastowa nr **NS/HK-4563L-42/D-123/21 z dnia 11.08.2021 r.** nakazująca wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny; poinformować o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na cyklicznym przegrzewie instalacji CWU oraz przeprowadził szokową dezynfekcję wody w budynkach. Przeprowadzona kontrola wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella* sp.) z wymaganiami ww. rozporządzenia, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań korygujących. W związku z wykonaniem zarządzeń ww. decyzji zakończono postępowanie administracyjne. Badanie wody wykonane po trzech miesiącach nie wykazało nieprawidłowości w zakresie mikrobiologicznym wody ciepłej.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu miasta Zabrze oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2021 r.

OCENA STANU SANITARNEGO w zakładach nauczania i wychowania miasta Zabrze za rok 2021

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzoruje warunki higieniczno – sanitarne w 143 zakładach nauczania i wychowania.

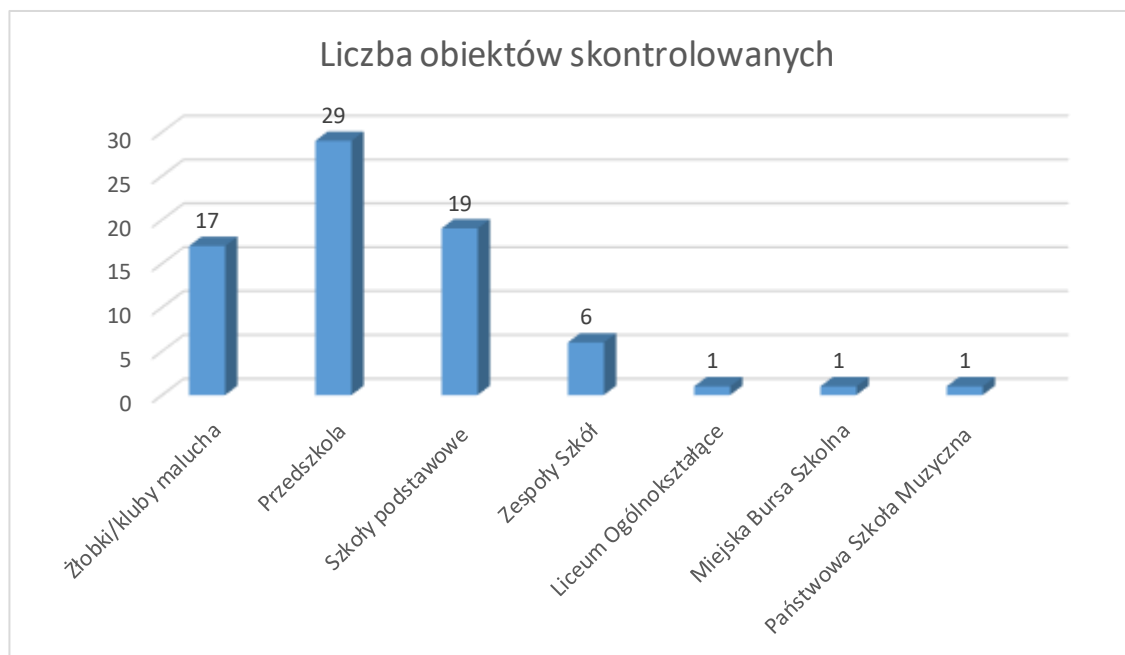
Liczba placówek objętych nadzorem na terenie miasta Zabrze w 2021 r. oku.

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Zabrze.

Sekcja HDM w okresie sprawozdawczym przeprowadziła 92 kontrole w 74 zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Zabrze.

Liczbowe dane przedstawione są poniżej:

Rys. 2 Placówki skontrolowane na terenie miasta Zabrze.

Wzorem lat ubiegłych przedmiotem kontroli w placówkach było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych,
3. nadzorowanie placów zabaw oraz piaskownic w przedszkolach,
4. nadzorowanie warunków w pracowniach chemicznych nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
7. ocena prowadzenia dożywiania dzieci i młodzieży,
8. ocena zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych,
9. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,

10. nadzór nad respektowaniem ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w przepisach prawa w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym zakażeniem wirusem SARS-Co-V-2.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono mandat karny w wysokości 200 zł w Szkole Podstawowej Nr 28 w Zabrze. Mandat dotyczył nieprzestrzegania procedur bezpieczeństwa w obiekcie w trakcie SARS-Co-V-2 tj. brak maseczek.

Wydano nową decyzję administracyjną w Przedszkolu Nr 28 Zabrze, ul. Niedziałkowskiego 35.

W bieżącym roku kalendarzowym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach zakończył postępowanie administracyjne w 1 placówce oświatowej:

1. Szkoła Podstawowa Nr 20 Zabrze, ul. Kasprowicza 7 (2016 r.).

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2021 r. wydano 10 decyzji administracyjnych zmieniających termin w 8 poniżej wymienionych obiektach:

1. Przedszkole Nr 12 Zabrze, ul. Św. Urbana 2 b (2015 r.),
2. Przedszkole Nr 39 Zabrze, ul. Pobożnego 5 (2016 r.),
3. Przedszkole Nr 46 Zabrze, ul. Pokoju 37 (2016 r.),
4. Szkoła Podstawowa Nr 26 Zabrze, ul. Ogórka 9 (2019 r.),
5. Szkoła Podstawowa Nr 28 Zabrze, ul. Kosmowskiej 43 (2 x 2019 r.),
6. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 16 Zabrze, ul. Cmentarna 7 (2 x 2016 r.),
7. I Liceum Ogólnokształcące Zabrze, ul. Wolności 323 (2009 r.),
8. Zespół Szkół Specjalnych Nr 42 Zabrze, ul. Sienkiewicza 43 (2014 r.).

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Zabrze w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. Nr 6 z 2003 r. poz. 69 ze zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów

szkolnych, przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, liceach funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że wszystkie ze skontrolowanych szkół zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

W 2021 r. w placówkach dokonano oceny warunków do utrzymania higieny osobistej. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na zapewnienie: bieżącej ciepłej wody, ręczników papierowych oraz na dostępność mydła w dozownikach i papieru toaletowego w kabinach.

Bieżącej ciepłej wody (przy części umywalk) nie zapewniono w dalszym ciągu w jednej szkole, skutkiem czego została wydana decyzja prolongująca tj. Szkoła Podstawowa Nr 28 Zabrze, ul. Kosmowskiej 43.

W porównaniu do lat ubiegłych odnotowuje się stałą poprawę warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Podczas kontroli przeprowadzonych w szkołach stwierdzono, że wszystkie placówki posiadały gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami do własnej dyspozycji.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W 2021 r. została przeprowadzona ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii:

- Szkoła Podstawowa Nr 43 Zabrze, ul. Buchenwaldczyków 25

Badaniem objęto 76 uczniów z 6 oddziałów. Liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych / siedzących nieprawidłowo 36 z 3 oddziałów.

- Zespół Szkół Nr 18 Zabrze, ul. Sitki 55

Badaniem objęto 73 uczniów z 4 oddziałów. Liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych / siedzących nieprawidłowo 17 z 4 oddziałów.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć oceniono w:

- 19 szkołach podstawowych w 264 oddziałach,
- 6 zespołach szkół w 70 oddziałach,
- 1 liceum ogólnokształcącym w 16 oddziałach.

Analiza wykazała, że na 350 skontrolowanych oddziałów w 26 szkołach wszystkie były prawidłowe. Rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w 15 placówkach skontrolowanych w 2021 r. znajduje się 46,78 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

W porównaniu do lat poprzednich również nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

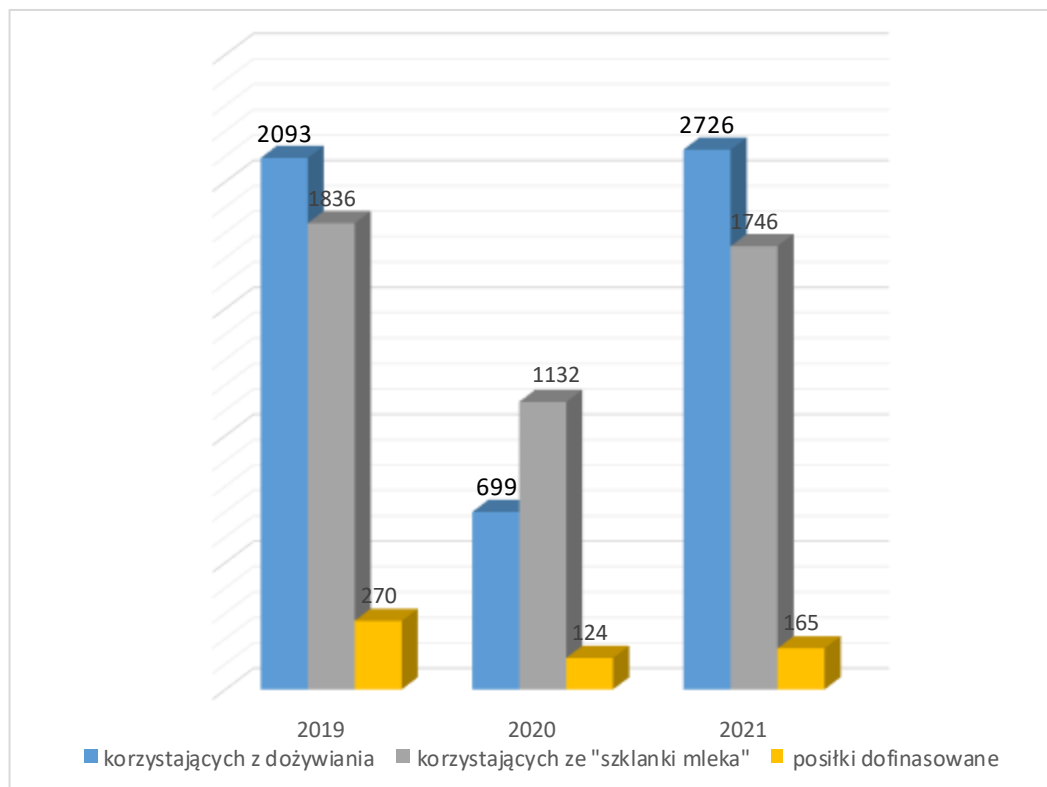
W części szkół podstawowych zajęcia prowadzone są wyłącznie w formie teoretycznej.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie miasta Zabrze 21 szkół, prowadziło dożywianie w formie obiadów dwudaniowych, z których skorzystało 2726 uczniów. Ponadto z posiłków dofinansowanych skorzystało 165 uczniów.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2021 prowadziło 10 zabrzańskich placówek i skorzystało z niej 1746 dzieci. 11 szkół przystąpiło także do programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej, skorzystało z niego 2025 dzieci.

Podane dane obrazuje poniższy wykres.

Rys. 4 Liczba dzieci korzystających z dożywiania

INTERWENCJE

W 2021 r. na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach przeprowadzono kontrole doraźne, w związku ze zgłoszonymi interwencjami dotyczącymi:

1. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 8 Zabrze, ul. Badestinusa 30

Skarga (przekazana przez WSSE w Katowicach) dotycząca nieprawidłowości w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 8 w Zabrzu, polegających na obecności w szkole uczniów klas IV-V.

Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano dyrekcję do złożenia stosownych wyjaśnień na piśmie. Dyrekcja ZSP Nr 8 w Zabrzu wystosowała na piśmie wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie. Skarga bezzasadna.

2. Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Zabrze

Interwencja dotycząca nieprawidłowości w Śląskim Uniwersytecie Medycznym oddział w Zabrze, dotycząca odbywania zajęć stacjonarnych dla studentów bez zachowania reżimu sanitarnego. Wystosowano pismo do Rektora uczelni w celu ustosunkowania się na piśmie do zaistniałej sytuacji. Pismo wyjaśniające nie wpłynęło.

3. Przedszkola Nr 27 Zabrze, ul. Św. Wojciecha 4 a

Interwencja dotycząca stwarzania zagrożenia przez chorą panią dyrektor na zakażenie innych osób. Wpłynęło pismo wyjaśniające, w którym Pani dyrektor wyjaśnia, iż przebywa na L4, a konkretnego dnia była w pracy ze względu na spotkanie z jednym z rodziców dziecka uczęszczającego do przedszkola. Rodzic odmówił założenia maseczki na czas rozmowy.

W placówce obowiązują procedury na wypadek Covid-19. Skarga bezzasadna.

4. Szkoły Podstawowej Nr 16 Zabrze, ul. Lompy 23

Interwencja dotycząca narażenia ucznia piszącego próbny egzamin na zarażenie Covid-19, poprzez zasugerowanie zdjęcia maseczki na czas egzaminu. Zobowiązano dyrekcję do złożenia stosownych wyjaśnień. Wg dyrekcji w czasie trwania egzaminu próbnego uczniowie nie mieli nakazu ściągania maseczek lecz taką możliwość, a na oświadczeniu podpisanym przez rodziców nie było informacji do dyrektora o nie wyrażeniu zgody na ściąganie maseczki przez ucznia. Skarga bezzasadna

5. Ogniska Pracy Pozaszkolnej Nr 4 Centrum Edukacji Twórczej Zabrze, ul. Korczoka 98

Interwencja dotycząca nieprzestrzegania reżimu sanitarnego w placówce. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano dyrekcję do złożenia stosownych wyjaśnień. Wg dyrekcji obiekt działa zgodnie z obowiązującymi na czas pandemii przepisami, w pełnym reżimie sanitarnym. Skarga bezzasadna.

6. Szkoły Podstawowej Nr 1 Zabrze, ul. Sportowa 5

Interwencja dotycząca lekceważenia nauczania zdalnego w szkole. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano do złożenia stosownych wyjaśnień. Dyrekcja w piśmie wyjaśniającym oświadczyła, iż na terenie szkoły organizowane są konsultacje z matematyki dla chętnych uczniów w pełnym reżimie sanitarnym. Skarga bezzasadna.

7. Żłobka Miejskiego w Zabrze, ul. Niedziałkowskiego 2

Interwencja dotycząca zwiększonej liczby zachorowań wśród personelu żłobka oraz braku reakcji ze strony kierownika żłobka. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z kierownikiem

i zobowiązano do złożenia pisemnych wyjaśnień. Kierownik w piśmie wyjaśniającym oświadczył, iż w żłobku obowiązują i są stosowane procedury na wypadek Covid-19, a osoby posiadające kontakt z osobą z wynikiem dodatni w kierunku Covid-19 są zgłaszane do PPIS w Gliwicach i obejmowane kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym. Skarga bezzasadna.

8. Szkoły Podstawowej Nr 29 Zabrze, ul. Budowlana 26

Interwencja dotycząca nieprawidłowości w sprawie nauczania stacjonarnego lub hybrydowego w szkole. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano dyrekcję do złożenia stosownych wyjaśnień. Dyrekcja złożyła pisemne wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie. Wg oświadczenia dyrekcji w szkole nie będzie obowiązywało nauczanie zdalne, co również zostało skonsultowane z Kuratorium Oświaty w Katowicach. Skarga bezzasadna.

9. Zespołu Szkół Sportowych Zabrze, ul. Płaskowickiej 2

W związku z nałożonym obowiązkiem kwarantanny domowej nauczyciela szkoły.
Skarga bezzasadna.

10. Szkoły Podstawowej Nr 28 Zabrze, ul. Kosmowskiej 43

Interwencja dotycząca nieprawidłowości w Szkole Podstawowej Nr 28 w Zabrzu. W przedmiotowym obiekcie została przeprowadzona kontrola doraźna, która potwierdziła nieprzestrzeganie zasad reżimu sanitarnego, w związku z czym nałożono sankcje przewidziane prawem. Skarga zasadna.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZAMIERZENIA:

W roku 2021 w placówkach oświatowo - wychowawczych prowadzone były zamierzenia zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego:

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

Sekcja NS/HDM dokonała oceny stanu przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Na terenie miasta Zabrze skontrolowanych zostało pod tym kątem 10 placówek w tym:

- 4 szkoły podstawowe,
- 6 zespołów szkół.

W czasie kontroli zwrócono szczególną uwagę na zakres i przebieg prac prowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki oświatowe na terenie Zabrze zostały w większości prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Prace remontowo - porządkowe zostały zakończone do 31.08.2021 r.

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży:

Ze względu na istniejącą sytuację epidemiologiczną w 2021 r. oku na terenie miasta Zabrze nie przeprowadzono kontroli podczas wypoczynku zimowego.

Natomiast podczas wypoczynku letniego skontrolowano 12 organizatorów (13 kontroli), którzy zorganizowali wypoczynek dla 382 uczestników.

Przeprowadzone na terenie Zabrze kontrole wypoczynku letniego nie wykazały nieprawidłowości. Przeprowadzono również ocenę wdrożenia wytycznych zmniejszających ryzyko zakażenia podczas pobytu na wypoczynku dzieci i młodzieży w czasie trwania epidemii – ocena nie wykazała nieprawidłowości.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

W 2021 r. pracownicy PSSE Gliwice Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży nie przeprowadzili badań dotyczących obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w szkołach na terenie miasta Zabrze.

DODATKOWE INFORMACJE

W 2021 r. oku w obiektach na terenie Miasta Zabrze Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach, ze względu na występujące w dalszym ciągu duże zapotrzebowanie społeczne wyraził zgodę na dalsze funkcjonowanie istniejących już oddziałów przedszkolnych w 1 placówce tj.: Szkoła Podstawowa Nr 36 Zabrze, Plac Warszawski 6.

Ponadto zwiększono limit miejsc w 2 żłobkach tj.:

- Żłobek Społeczny Nr 1 Zabrze, ul. Damrota 58 - zwiększenie limitu (46 miejsc),
- Niepubliczny Żłobek „Ulubiony Żłobek” Zabrze, ul. Pośpiecha 20 - zwiększenie limitu (24 miejsca).

OBIEKTY NOWOURUCHOMIONE

W 2021 r. na terenie Zabrze zostały uruchomione również nowe obiekty:

1. Żłobek Niepubliczny „U cioci Poli” Zabrze, ul. Trocera 39,
2. Multisensoryczny Żłobek Maluszka „Mądre Sówki” Zabrze, ul. Sobieskiego 10.

Tymczasowa zmiana siedziby na czas termomodernizacji:

1. Przedszkole Nr 36 do Szkoły Podstawowej Nr 42 w Zabrzu,
2. Przedszkole Nr 7 do Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Zabrzu,
3. Przedszkole Nr 29 do Zespołu Szkół Nr 3 w Zabrzu,
4. Przedszkole Nr 39 do Szkoły Podstawowej Nr 29 w Zabrzu.

Ponadto Międzynarodowa Szkoła Podstawowa zmieniła siedzibę i aktualnie funkcjonuje pod nowym adresem:

1. Przedszkole Językowa Akademia Przedszkolaka „Magic Fairyland” Zabrze,
ul. Niemcewicza 1,
2. Międzynarodowa Szkoła Podstawowa Zabrze, ul. Niemcewicza 1,
3. Międzynarodowe Liceum Ogólnokształcące Zabrze, ul. Niemcewicza 1.

PODSUMOWANIE

Trudności, jakie odnotowano w roku 2021 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi, to przede wszystkim:

- opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych dotyczące m.in. remontów podłóg w salach lekcyjnych, korytarzy oraz boisk szkolnych,
- w dalszym ciągu konieczność prolongowania zgód na dalsze funkcjonowanie dodatkowych oddziałów przedszkolnych ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne, w istniejących już placówkach,
- narastającym problemem jest również brak możliwości zatrudnienia pielęgniarek szkolnych w posiadanych gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA ZABRZE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Zabrze w roku 2021 wydano 5 opinii sanitarnych dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Miasto Zabrze objęte jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na powierzchni **2799,92 ha** co stanowi **34,82%** powierzchni miasta. Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni **272 ha**. Powyższe opinie dotyczyły następujących zagadnień:

- projekt miejscowego zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze ul. Ofiar Katynia i K. Goduli,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie Drogowej Trasy Średnicowej – Etap II,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części południowej i wschodniej Osiedla Słoneczna Dolna w Zabrzu - III etap,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w Grzybowicach w rejonie ul. Michała Wosia i ul. Wincentego Witosa – 1 Etap,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie Drogowej Trasy Średnicowej – Etap III.

Dla miasta Zabrze, w roku 2021 wydano 1 pisemną informacją określającą zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych

Dla miasta Zabrze wydano 10 opinii, w tym dotyczących następujących zagadnień:

- budowa, rozbudowa i przebudowa hal produkcyjnych i produkcyjnomagazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,
- budowa farm fotowoltaicznych,

- zabudowa komory lakierniczej na terenie istniejącego zakładu,
- zabudowa urządzeń ochrony powietrza – bioreaktorów,
- uruchomienie punktu zbiórki odpadów innych niż niebezpieczne.

We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo. W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2021 dla miasta Zabrze uzgodniono 3 projekty przedłożone przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła:

- obiektu zamkniętej służby zdrowia,
- gabinetu indywidualnej praktyki lekarskiej,
- budowy czterech silosów magazynowych na granulat polietylenowy wraz z płytą fundamentową oraz podłączeniem silosów do istniejącej instalacji przesyłu granulatu polietylenowego

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji sanitarnych.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2021 wydano 111 opinii w tym 22 opinie z art. 56 Prawa Budowlanego (hale produkcyjno-magazynowe, .obiekty gastronomiczne, obiekty handlowo-usługowe, obiekty oświatowe itp.) oraz jedna opinia negatywna. Wszystkie obiekty zgłaszane do odbioru z art. 56 Prawa Budowlanego zostały odebrane po pierwszych oględzinach. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które

uznawano, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz ewentualnych spotkaniach (ograniczonych z uwagi na stan epidemii). Zagadnienia dotyczyły głównie przeniesienia placówek oświatowych na czas wykonania termomodernizacji budynku siedziby.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw. W mieście Zabrze nie odnotowano interwencji.

VII. Wnioski w formie opisowej

Procentowa powierzchnia miasta Zabrze objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego zwiększyła się w stosunku do roku 2020. Aktualnie teren miasta Zabrze objęty jest w 34,82% obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Wnioski Prezydenta Miasta Zabrze przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki.

Zauważalny jest wzrost standardu wykończenia obiektów zgłaszanych do oględzin odbiorowych wśród których przeważającej mierze są zakłady fryzjersko-kosmetyczne, sklepy usługowo handlowe oraz lokale gastronomiczne. Ponadto wiele lokali usługowych modernizuje się oraz rozszerza zakres dotychczasowej działalności dostosowując nieruchomości do aktualnych przepisów. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Zwraca się uwagę na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.